

Naročnina

za državo SHS:

na mesec Din 20

za pol leta 120

za celo leto 240

za inozemstvo:

mesečno Din 30

Sobotna izdaja:

celoletno

v Jugoslaviji Din 60

v inozemstvu 80

SLOVENEK

S tedensko prilogo „Ilustrirani Slovenec“

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici 6/III. Rokopis
se ne vračajo; nehranjena pisma se ne spre-
jemajo. Uredništva telefon 50, upravništva 328.

Političen list za slovenski narod.

Uprava je v Kopitarjevi ulici 6. Čekovni račun:
Ljubljana 10.630 in 10.349 (za inzerate) Sara-
jevo 7.563, Zagreb 39.011, Praga in Dunaj 24.797.

Cene inzeratov:

Enostopna petineta vrsta
malih oglaš po Din 1:50 in
Din 2:—, večji oglaš nad
45 mm višine po Din 2:50,
veliki po Din 3:— in 4:—,
oglaš v uredniškem delu
vrstica po Din 6:—.

Pri večjem naročilu popust.

Izhaja vsak dan izvenredni
ponedeljka in dneva po
prazniku ob 4. uri zjutraj.

Poštnina plačana v gotovini.

Prvi maj.

Prvomajniški praznik, ki ga praznuje danes delavstvo, se vrši v zelo neugodnih zunanjih okoliščinah. V Nemčiji je reakcija zmaga s svojim Hindenburgom, v Italiji pašuje dalje Mussolini, v Španiji general di Rivera, v Angliji narekujejo celemu zapadu politične smernice velekapitalisti in lordi, na Balkanu vladajo Nikola Pašić, Cankov, Bratianu. Delavska socialna zakonodaja se ali naravnost ruši ali pa zastaja in vloga delovnega ljudstva pri vodstvu države je reducirana na minimum.

Vzroki za to so mnogi in različni. Glavni pa je pomanjkanje idealizma, materialistična miselnost in idejna razcepljenost onih, ki se smatrajo za privilegirane voditelje delavstva. Edini niso v ničemer drugem nego v plitvi in škodljivi ter čisto nazadnjaški borbi proti veri in njenim neprecenljivim vrednotam za moralno povzdigo človeške družbe ter duševno in fizično osvobodjenje tlačanih stanov. Mesto da prekvajajo borbo delovnega ljudstva za pravično preosnovno družbo z versko mislijo, z večnostnimi idejami, z neizčrpnimi silami religioznega idealizma, tičijo dalje v liberalnem buržuaznem liberalizmu, ki ga socialna demokracija danes povsod po svetu z vsemi silami podpira in njega gospodstvo nad izkoriščanimi sloji vzdržuje ter utrjuje.

Reakcija pa kljub temu ne bo trajala dolgo. Bila je potrebna, da se delavno ljudstvo zave napač, ki so se storile na poti k uresničenju družbe, ki bo slonela na socialni pravičnosti, na mirnem sodelovanju vseh narodov sveta, na poštenem delu ter bo celo javno življenje naslonila na moralna načela, ne pa na izkoriščanje, voljo borbo enih proti drugim in kopičenje gmotnih dobrin v rokah maloštevilnih, dočim je ogromna večina človeštva zaslužena. Delovno ljudstvo se bo združilo na temelju enotnega etično utemeljenega in usmerjenega socializma, bo spoznalo v krščanstvu edini in najmočnejši vir onih sil, ki so resnično vstanu popolnoma preobraziti človeško družbo, preokreniti človeškega duha iz materializma k idealizmu in premagati kapitalizem v njegovih temeljih. Kdor količaj prisluškuje glasovom, ki predoznajo bodočnost, vidi že danes to združitev kot dejstvo, ki ga pripravljajo vsi dogodki v sedanjem razdobju človeške zgodovine, ki ga pripravljajo tudi sedanja reakcija in ta še prav posebno.

Zato ni razloga, da ne bi delovno ljudstvo današnjega prvega majnika proslavljalo kljub oblakom, ki zasirajo nebo, z bodrim srcem!

Dr. A. Gosar:

K novemu stanovanjskemu zakonu.

Te dni se v zakonodajnem odboru obravnava novi takozvani stanovanjski zakon. Pri tej prilici se je posebno jasno pokazalo, kako zapleteno in dejansko uprav neresljivo je to vprašanje.

Številne deputacije, protestne brzojavke od vseh strani, zlasti pa nepregledna množica izpreminjavalnih predlogov, ki smo jih člani zakonodajnega odbora te dni prejeli od različnih organizacij hišnih najemnikov kakor tudi lastnikov, jasno dokazujejo, da gre tu v resnici za eno najbolj perečih vprašanj našega družabnega življenja. Tistim, ki so imeli kdaj posla s stanovanjskimi zadevami, tega sicer ni bilo treba dokazovati, sodim pa, da so morali isto uvideti tudi oni člani zak. odbora in vlade, ki so prej morda gledali na to vprašanje le bolj malomarno, kakor se pri nas taki problemi večinoma obravnavajo.

Pokazalo pa se je tudi, bolj kot bi se moglo pokazati pri kateremkoli drugem zakonskem predlogu, kako pomankljivi je naš sedanji »parlamentarni« način zakonodaje in kako malo ustreza svojemu namenu.

Predlog stanovanjskega zakona je, kakor znano, prišel kot »nujne« v posebno sekcijo zak. odbora, kjer je bila po predhodnem posvetovanju radikalov razprava o njem končana v pičlih treh sejah. Da ni

vlada priložila svojemu predlogu nikake motivacije ali da bi ga celo opremila s potrebnimi statičnim gradivom o stanovanjskih prilikah v posameznih naših oz. delih naše države, tega pri nas menda niti omenjati ni treba. Kljub posebni ustmeni in pismeni opozoritvi z naše strani, da se nam mora dati prilika, da se najprej posvetujemo z organizacijami najemnikov kakor tudi hišnih posestnikov, da tako izvemo njihovo mnenje v vseh posameznostih konkretnega vladinega načrta, se razprava v sekciji ni odgodila, dasi je bilo dovolj časa za to.

Tako je prišel vladni predlog nazaj v plenum zakonodajnega odbora le malo, po največ nebitno izpremenjen. Tu pa je šla stvar — vsaj dosedaj — še bolj naglo in sumarično svojo pot, prav kakor si je to zamislila vlada. Posamezni člani zak. odbora, zlasti od opozicije, pa tudi iz vladine večine, so predlagali celo vrsto podrobnih izprememb. Tudi z naše strani smo stavili nekaj novih predlogov — najvažnejši je oni, da se stranki, ki ne more plačati najemnine zaradi brezposelnosti oz. bolezni, ne sme stanovanja iz tega razloga odpovedati — ter smo podpirali več predlogov, ki so jih še prej stavili drugi člani opozicije.

Toda vse to delo, kolikor se je do danes izvršilo, pomeni le krpanje in sicer slabo krpanje in popravljanje na zgradbi, ki je že v svoji osnovi popolnoma zgrešena. Novi stanovanjski zakon, kakršen je trenutno, t. j. pred glasovanjem o prvem poglavju, ki obsega stvarne določbe, pomeni slab, reči smemo, zelo slab kompromis med stališčem najemnikov in pa hišnih posestnikov. Antiteza: stanovanjski najemnik in hišni posestnik je že od vsega začetka popolnoma zgrešena. Ne gre za to, da se pomaga niti najemnikom vobče niti hišnim posestnikom brez razlike. Med najemniki v starih hišah je danes še vedno dovolj takih, ki bi se morali po vsej pravici brigati, da si preskrbijo sami svoje lastno stanovanje, ali pa bi morali iti stanovat v novo hišo, kjer se najemnika odmerja vsaj približno po rentabilnosti investiranega kapitala. Prav tako pa je tudi med malimi hišnimi lastniki veliko takih, ki so v resnici na tem, da ekonomsko popolnoma onemorejo, čeprav so večji del svojega življenja hranili in varčevali za to, da so prišli pod svojo lastno streho. Tu je primerna zaščita brezdvoma bolj na mestu nego pri dobro situiranih najemnikih.

Uveljaviti bi torej bilo treba predvsem drugim načelo, da si morajo zares premožni najemniki oskrbeti lastna stanovanja, oz. da se morajo preseliti v nove hiše. S tem bi najprej poživili gradnjo novih stanovanj, brez česar se stanovanjsko vprašanje vobče ne da rešiti. Kolikor pa gre za taka stanovanja v starih hišah, ki jih srednje, ali celo slabo situirane stranke ne morejo najemati, oz. plačevati, bi se moral te primerne visoki dopustni najemniki, ki bi jo dobili hišni lastnik, pribiti v prid krajevnega stanovanjskega sklada še tak dodatek, da bi celokupna najemnina dosegala višino, ki je običajna pri enakih stanovanjih v novih hišah.

Na ta način bi po povsem pravični poti dobili precej kapitala za gradnjo malih hiš, oz. stanovanj, hišni lastniki pa s tem ne bi bili oškodovani. Kajti tudi po novem stan. zakonu, ki bogate najemnike formalno izvzemljejo od zaščite, ne bo mogel hišni lastnik takemu najemniku zvišati najemnine na ono višino, ki bi odgovarjala najemni v novi hiši. Čim bo namreč preveč zahteval in bi se stranka rajši drugam izselila, bo njegovo stanovanje padlo zopet pod zaščito in stanovanjska oblast mu bo v tako izpraznjeno stanovanje vselila uradnika ali kako drugo osebo, ki spada pod zaščito stanov. zakona. Jasno je torej, da se bo vsak hišni posestnik dobro varoval preganiti iz svoje hiše premožnega najemnika, tudi če mu ta ne bo plačal toliko kolikor bi mogel in pravzaprav moral plačati.

Na drugi strani pa je neizogibna potreba, da država kakorkoli pomore svojim uradom in uslužbencem do lastnih prostorov, do stanovanj, odnosno, da zboljša svojim uslužbencem dohodke tako, da bodo mogli plačevati današnjim razmeram primerne najemnine. Dokler se to ne zgodi, toliko časa bomo vedno znova stali pred problemom, ki nastane povsod, kjer stanuje

ubog državni uslužbenec v hiši prav tako siromašnega hišnega posestnika. Oba sta potrebna zaščite in pomoči, ali sedaj je tako, da če enemu pomagáš, pahneš drugega še v večjo mizerijo. Tu ni drugega izhoda kot povišati plače, oz. stanovanjske doklade.

V novem stanovanjskem zakonu vsega tega ni in tudi ni upanja, da bi se dalo ob 12. uri vanj to spraviti. Ta zakon ustvarja — kot že rečeno — nekaj kompromis, ki pa, kakor iz navedenega jasno sledi, mora

biti slab. Zato se sedanji zakonski načrt na svoji sedanji osnovi vobče ne da dobro popraviti. To smo v zakonodajnem odboru tudi naglasili in predlagali, da se celo to vprašanje vzame vnovič v pretres. Seveda je bil ta predlog le bob ob steno.

* * *

Iz tega se jasno vidi, na kakšen način se pod PP režimom izdelujejo najvažnejši zakoni.

Zavlačevanje sporazuma med R in R.

Belgrad, 30. aprila. (Izv.) Naša prognoza in naše informacije, ki smo jih javili o zbliževanju med R in R, so se izkazale kot popolnoma točne in so jih dogodki preteklih noči v celotnem obsegu potrdili. Trdili smo, da so pogajanja med radikali in radičevci zastala radi tega, ker še niso bila razčiščena nekatera vprašanja, predvsem vprašanje glede katerega se nista mogli obe stranki zediniti, namreč glede usode Stjepana Radića. Druga stvar je bila anketa, ki se sestane jutri, kakor smo javili. Ker so to zelo važna vprašanja in bi se vsled tega eventualnega nepopuščanja z ene ali druge strani utegnila pogajanja raztegniti delj, kakor je bilo predvideno, je večeraj ponoči prišlo do precej nenadnega zaključka prve faze reševanja krize s tem, da se je Pašić povrnil na svoj prvotni načrt in je vlado izpopolnil. Drž. uprava je namreč vsled nepopolne vlade veliko trpela in je bilo vsako delo v vladi onemogočeno.

Tekom noči je bil radi tega podpisan ukaz o izpopolnitvi vlade, tako da so sedaj zasedena vsa ministrstva. Vlada je sestavljena, kakor je bila poprej, le samostojni demokratje so izgubili en portfelj, dočim sta v novi vladi od radikalov Ante Radović in Uzunović ter Srškić. Od radikalov ni več v vladi Andre Stanića, od samostojnih demokratov pa dr. Henrika Krizmana.

Zanimivo je, da o tej sestavi vlade in izpopolnitvi ni vedel nihče razen Pašića. V skupščini je nastalo precejšnje iznenadenje, ko je Pašić prečital ukaz o sestavi nove vlade; niti radikali niso vedeli nič o tem. Splošno se mnenja o zaključitvi

prve faze krize strinjajo. Radikali izjavljajo, da je rešitev začasna in da se bo pravilna in prava rešitev zgodila šele takrat, ko bodo razčiščena vsa vprašanja med radikali in radičevci. V tem smislu je minister za izenačenje zakonov izjavil, da je jasno, da se bodo pogajanja nadaljevala in da je sedanja rešitev samo začasna. Splošno se pa misli, četudi radikali govorijo drugače, da od Pašića ni pričakovati, da bi se tako hitro uklonil in da je to le njegov maneuver, ki ga bo izrabil v cilju izvajanja svojega programa ter da bo skušal rešitev zavleči tako dolgo, da bi sedanje stanje moglo ostati in da ohrani koalicijski PP.

To se sklepa radi tega, ker se je zadnje dni mnogo opazilo, da se Pašić in Pribičević dobro in živahno razumevata in da sta oba imela dnevne sestanke. Oba politika moreta živeti samo v skupni zajednici. Ona dva sta največja težava za sporazum. Zato skušata sporazum čimbolj zavleči in sedanjo neurejenost vzdržati. Dokler bo to stanje, bosta lahko živela in imela oblast v svojih rokah.

»Novosti« pišejo o položaju: »Tretja izdaja nekoliko popravljene vlade je prišla v poslednjem času. Četudi je popolnoma jasno, da je ta nova PP vlada samo prehodna faza, vendar je slabo znamenje za inavguriranje nove politike. Ona celo predstavlja minus napram poslednji PP-vladi. Dr. Krizmana so vrgli iz vlade, ker je nastopil proti korupciji. Ravnotako se je zgodilo tudi Andri Staniću, ki je bil predstavitelj sporazumske struje v radikalni stranki, kar je napravilo neprijeten vtis na politične kroge.«

Opozicionalni blok kompakten.

Belgrad, 30. aprila. (Izv.) Danes dopoldne so se sestali po dolgem odmoru v predsedništvu demokratskega kluba voditelji bloka narodnega sporazuma in ljudske demokracije Ljubomir Davidović, dr. A. Korošec, dr. Mehmed Spahović in Pavle Radić. Obširno so razpravljali o političnem položaju, ki je nastal vsled izpopolnitve vlade. Vse vesti, da je blok narodnega sporazuma razpadel, so brez vsake podlage. Dosedaj se ni zgodilo ničesar, kar bi moglo kazati na to, da bi se katera skupina mogla ločiti od druge, od programa bloka narodnega sporazuma. Kar se tiče Radićeve stranke, se nahaja v najtežavnejšem položaju. Starim preganjanjem so se pridružila nova, zato je razumljivo, da ta stranka odkar je prišla na pozitivno parlamentarno delovanje, išče stikov z vlado, da na ta način olajša neverjetno preganjanje, kateremu je izpostavljena. Blok bo jutri ob 11. nadaljeval sejo. Voditelji bloka bodo pričeli razpravljati o taktiki nastopa za prihodnje dni.

HSS in radikali se razgovarjajo naprej.

SEDANJA IZPOPOLNJENA VLADA JE SAMO ZAČASNA?

Zagreb, 30. aprila. (Izv.) Danes se je pripeljal v Zagreb Radićev poslanec dr. Nikić. Obiskal je dopoldne in popoldne Stjepana Radića in se je mudil pri njem okoli tri ure. Dr. Nikić ni hotel povedati pravega razloga za svoj prihod v Zagreb. Dejal je, da je prišel kot Radićev zagovornik, da se informira o njegovi preiskavi, ki se bliža koncu. Na vprašanje vašega dopisnika, če je njegov prihod v zvezi z vsto-

pom HSS v vlado skupno z nacionalnim blokom, je dr. Nikić odgovoril, da so vse vesti časopisja o tej stvari zlagane od začetka do konca in so samo intrige samostojnih demokratov.

Dr. Nikić je dalje izjavil, da bodo te dni izpuščeni na svobodo dr. Maček in tovariši in da se zato mudi v Belgradu višji državni pravdnik dr. Aleksander.

O novi vladi je dr. Nikić izjavil, da je to samo spopolnitev, ne pa rekonstrukcija. »Ta vlada je samo začasna in je kriza še vedno odprta. Mi smo za to vedeli že 4 do 5 dni.«

Na vprašanje dopisnika, če se vrše z radikali kak pogajanje, je dr. Nikić odgovoril, da ni nobenih pogajanj, marveč, da se z radikali samo razgovarjajo.

Na vprašanje, če je Pavle Radić izročil kralju in Pašiću kak memorandum, je odgovoril: »Memoranda ni nobenega. Kar smo imeli povedati, smo povedali javno v izjavi Pavla Radića in v sklepih od 26. aprila. Na vseh konferencah Pavla Radića s kraljem in Pašićem se je vse samo govorilo, pismenega se ni nič izročilo.«

Na pripombo vašega dopisnika: »Kakšni so Vaši odnosi napram bloku sporazuma?« je dr. Nikić odgovoril: »Mi vse delamo z vednostjo bloka, mi delamo vse javno.« — »Ali delate tudi z odobrenjem bloka?« — »Tega ne vem!« — »Ali ste se res razgovarjali z dr. Lazo Markovićem in dr. Janićem?« — »Sem in sicer v parlamentu, vendar čisto neobvezno. Niti onadva nista imela nobenega mandata niti jaz.«

Iz razgovora se je videlo, da se dr. Nikić izogiba glavni stvari, radi česar je prišel v Zagreb. Vaš dopisnik je dobil vtis, da je prišel dr. Nikić v Zagreb v zvezi z vprašanji, ki so se pojavili na konferenci Pavla Radića s Pašićem. Nocoj je dr. Nikić skupno z dr. Trumbićem odpotoval v Belgrad.

PAVLE RADIĆ IZDAJA TAJNOSTI.

Belgrad, 30. aprila. (Izv.) Današnje »Vreme« prinaša v ponatisku dva članka novega zagrebskega lista »Slobodan glas hrvatskega naroda«. Oba članka je podpisal Pavle Radić. Članka sta avzбудila v političnih krogih veliko senzacijo, posebno članek, v katerem se izdajajo tajnosti o razgovorih, ki jih je imel Radić z Jašo Prodanovićem, Lazarevićem, Avramovićem, Protićem in dr. Ivanićem. Te informacije nosijo znak intimnosti, ker gre očividno za intimne razgovore. To postopanje v parlamentarnih krogih dosedaj ni bilo v navadi. Vse se čudi, da je tak članek podpisal Pavle Radić, ki bi moral radi težavnega položaja svoje stranke voditi mnogo intimnih razgovorov.

POLITIČNA BOLEZEN.

Belgrad, 30. aprila. (Izv.) Od snoči se smatrata kot bolna Pašić, predsednik vlade, in Trifunović, predsednik skupščine. Obeh danes ni bilo na sejo skupščine. Gotovo je, da je bolezen obeh predsednikov političnega značaja in da stoji v direktni zvezi z ostavko in operacijo nove vlade, ki se je izvršila ponoči. Očividno je, da gre za nek maneuver, da se onemogoči želja odgovornega činitelja, da bi se pristopilo k presojanju položaja radi imenovanja širše koalicijske ali koncentracijske vlade.

NOVO KORITO ZA SLOVENSKE DEMOKRATE.

Belgrad, 30. aprila. (Izv.) Danes so nekateri samostojni demokratje raznesli vest, da bo poslanec dr. Pivko imenovan za državnega podtajnika v ministrstvu za vere. Če bi se ta vest uresničila, potem bi bil ves slovenski Žerjavov klub gmotno preskrbljen, kakor so preskrbeli nekatere propale Žerjavove kandidate iz Slovenije.

DAVIDOVIĆ PRI KRALJU.

Belgrad, 30. aprila. (Izv.) Jutri bo Lj. Davidović ob 6. zvečer sprejet od kralja v avdienci. Sprejet bo radi tega, da se kralju zahvali za zelo ljubezno pismo, ki mu ga je poslal v znak sožalja ob priliki smrti njegove edine hčerke.

Seja narodne skupščine.

Belgrad, 30. aprila. (Izv.) Današnja seja narodne skupščine je začela šele ob 11.15 dopoldne. Seji je predsedoval podpredsednik dr. Ivo Paleček. Pred sejo je bila konferenca načelnikov parlamentarnih klubov, na kateri se je dogodel sporazum glede volitev članov v posamezne parlamentarne odbore. Ostane isto volilno razmerje. Ker ni bil dosežen sporazum glede volitve skupščinskega predsedstva, je morala skupščina odločiti o tem z glasovanjem. Opozicija je zahtevala v predsedstvu eno mesto za sebe. Pred sejo so bili sestanki posameznih parlamentarnih klubov. Takoj po otvoritvi je podpredsednik dr. Paleček skupščini naznanil, da je kralj sprejel demisijsko volilno vlado in imenoval novo poslovno vlado PP. Tajnik skupščine Kobasica je prečital kraljev ukaz. Skupščina je nato vzela na znanje poročilo verifikacijskega odbora, s katerim se pozivlja namesto odstopivšega poslanca dr. Spalajkovića v skupščino odvetnik Dragoljub Kulundžić. Ko je predsednik predlagal dnevni red, je Dragotin Pečić protestiral proti takemu dnevnemu redu in predlagal kot prvo točko dnevnega reda deklaracijo vlade, ker mora vlada po-

vedati svoje cilje in namere. Za namestnika skupščinskega predsednika je bil izvoljen Velizar Janković.

Pod bizantinskim cezaropapizmom.

Minister za vere vrhovni mežnar države.

Belgrad, 30. aprila. (Izv.) Vlada je na današnji seji predložila narodni skupščini načrt interkonfesionalnega zakona in zakona o pravoslavni cerkvi, ki obsegata 71 členov. Duh, ki preinja ta interkonfesionalni zakon, je duh bizantinskega cezaropapizma in se protivi duhu katoliške svobode. Če bi bil sprejet, je jasno, da katoliška cerkev ne more z našo državo skleniti konkordata.

Za karakteristiko navedemo najbolj značilne člene tega zakona. Člen 10.: Verske zajednice po ustavi dovoljenih konfesij samostojno urejajo vsa vprašanja verskega, moralnega in disciplinarnega značaja. V teh vprašanjih izdajajo in izvršujejo sodne upravne oblasti nad verniki in uslužbenci predpise in uredbe. Ta oblast se ne sme izrabljati, da bi se vzbujalo neupoštovanje državnih oblasti in motile državljanske pravice. — Člen 13.: Vsa javnosti namenjena pisma in odredbe, ki jih vodstvo verske zajednice pošlje svojim duhovnikom in vernikom, se morajo predložiti ministrstvu za vere. Minister za vere lahko prepove izvrševanje naredb konfesionalnih oblasti, ako se protivijo obstoječim zakonom in javnemu redu. — Čl. 14.: Enostranske naredbe in uredbe ter odločitve konfesionalnih oblasti glede mešanih predmetov versko-politične narave, ki ne spadajo v njihov delokrog, nimajo prave veljave in se ne smejo objavljati brez predhodnega dovoljenja pristojnih državnih oblasti. — Člen 16.: Spore o delokrogu državnih in konfesionalnih oblasti versko-politične veljave rešuje končno veljavno državni svet. — Člen 24.: Ako hoče kdo dobiti konfesionalno službo, zahteva država: 1. da je kandidat SHS-državljan, 2. da je na predpisan način zadostil vojaški obveznosti, 3. da govori in piše uradni jezik, 4. da je moralno in državljansko neoporečen, 5. da ima kvalifikacijo, ki je za tako službo predpisana s posebnim državnim zakonom. — Člen 28.: Verski uslužbenci, ki bi v cerkvi ali na drugih za verske sestanke določenih mestih, bodisi s pisano ali govorjeno besedo ali s tiskanimi proizvodi verskega značaja ali sploh pri izvrševanju svojih verskih dolžnosti hvalili ali govorili proti kakoli politični stranki ali jo priporočali, oziroma delovali na to, da ljudi odvrnejo od nje, se bodo kaznovali, v kolikor ne bi storili težkega kazenskega dejanja, z zaporom do šest mesecev, na zahtevo državnih oblastev pa tudi na izgubo svojega mesta (!). — Člen 45.: Vsakomur je prepovedano na kakršenkoli način delovati na to, da naj kdo izstopi iz katerekoli vere, oziroma prestopi v drugo vero. Krivec bo kaznovan z zaporom treh mesecev; ako stori to duhovnik v javni službi, z zaporom šestih mesecev. — Zakonski načrt ima še druge slične nazadnjaške odredbe.

OBLEKE

kakor tudi vsa druga oblačila za moške, fante in dečke, polovico ceneje kot povsod dobite edinele v nadrobni prodajalni konfekcijske tovarne Fran Derenda & Cie., Ljubljana, Erjavčeva cesta 2, nasproti dramskega gledališča. — Ročna trpežna izdelava! — Oglejte si sortirano zalogo!

Krivi atentata v Sofiji.

Sofija, 30. aprila. (Izv.) Obtožnica, ki je predložena vojnemu sodišču, pravi, da je bil atentat v cerkvi Sv. Nedelje aranžiran od zarotniškega odbora zemljoradnikov in komunistov.

Obtožnica je dognala, da atentata ni izvršil Minkov, ampak tehnik A b a d ž i j e v, ki je nabavil razstrelivne snovi in uredil dolžino valov v aparatu.

Kot neposredni storilci atentata so obtoženi: cerkveni sluga Fridman, Abadžijev, Grančanov, Betriini, Kozovski, Kejov in Dimitrov. Od teh sta samo dva zaprta, ostali so deloma pobegnili, deloma pa bili ob atentatu sami usmrčeni.

Obtožnica zahteva za vse omenjene smrtno kazen, za Daskalova in Kambarova pa, ki sta Abadžijeva in Fridmana skrivala, pa ječo do osem let. Prič predlaga obtožnica okoli 50.

Sofija, 30. aprila. (Izv.) Po cenzuriranih časopisnih vesteh je prišlo do krvavih bojov med vojniki in revolucionarji tudi v Ruščuku. V bojih v Plovdivu je padlo na obeh straneh mnogo žrtev.

Italija.**ODREDBE POVODOM 1. MAJA.**

Rim, 30. aprila. Vlada je razposlala prefektom okrožnice glede varnostnih ukrepov proti morebitnim nemirum in omejevanju svobode dela dne 1. maja. Po vseh mestih, industrijskih in kmetskih središčih se znatno pomnoži varnostna služba. — V Rimu je policija zaplenila dva kamiona revolucionarnih tiskovin.

FASISTOVSKA INTERNACIONALA

Rim, 30. aprila. Veliki fašistovski svet je včeraj razpravljal o vprašanju fašistovske internacionale. Poročal je posl. Bastianini, ki je navedel, da je fašistovsko gibanje organizirano že v 40 različnih narodih. Veliki svet je sprejel dnevni red, v katerem izjavlja, da ne izključuje možnosti mednarodne fašistovske zveze.

POVODNIJI V ITALIJI

Rim, 30. aprila. (Izv.) Zaradi trajnega deževja je Tagliamento silno narasel, da obstoji nevarnost, da predre obrežne jezove. Prebivalci mesta Latisana so pripravljeni na beg.

NOV SOVJETSKI POSLANIK V RIMU.

Pariz, 30. aprila. (Izv.) Mussolini je včeraj sprejel v avdienci novega sovjetskega poslanika Kergenceva. Kralj bo Kergenceva sprejel 2. maja v posebni avdienci.

ŠIBENIK — VOJNO PRISTANIŠČE.

Rim, 30. aprila. (Izv.) »Messaggero« poroča, da namerava jugoslovanska vlada Šibenik izpremeniti v vojno luko.

SKUPEN NASTOP PROTI KOMUNIZMU.

Dunaj, 30. aprila. (Izv.) Angleški polkovnik Malone se je na svojem povratku iz Sofije sestal na Dunaju s policijskim ravnateljem Schoberjem. Ta mu je povedal, da nameravajo po vsi Evropi čez kakih 10 dni začeti skupno akcijo proti komunistom in vsem sumljivim elementom. Glede v raznih listih večkrat omenjene boljševiske centrale na Dunaju

je Schober izjavil, da take centrale na Dunaju ni.

KONGRES PROTI KOMUNISTOM.

Pariz, 30. aprila. (Izv.) Danes je začel zborovati protikomunistični kongres. Kongres poziva vse Bolgariji sosedne države, da Bolgarijo podpro v njenem boju proti komunistom.

PROTIKOMUNISTIČNA AKCIJA V FRANCIJI.

Pariz, 30. aprila. (Izv.) Policija je začela komuniste resno preganjati. Baje je dobila v roke neke dokumente, iz katerih se jasno vidi, da so se komunisti pripravljali na revolucijo v celi državi.

KONFERENCE V PARIZU.

Pariz, 30. aprila. (Izv.) Briand je danes sprejel maršala Focha in predsednika veleposlaniške konference.

KRASINOV PROTEST.

Pariz, 30. aprila. (Izv.) Sovjetski poslanik Krasin je poslal Agence Havas pismo, v katerem ogorčeno protestira proti izpadom na rusko sovjetsko poslanstvo v Parizu, ki jih je zagrešil nedavno Millerand v svojem govoru v Versailles. Krasin odločno zavrača Millerandovo trditev, da bi bilo sovjetsko poslanstvo v Parizu centrala za boljševisko propagando v Franciji. Rusko poslanstvo vzdržuje smo uradne zveze med Mosko in francosko vlado in se niti najmanj ne vmešava v notranje francoske zadeve. Predno je Krasin svoje pismo izročil javnosti, se je dolgo razgovarjal z Briandom.

ZLATA VALUTA NA HOLANDSKEM

Amsterdam, 30. aprila. (Izv.) V holandskem parlamentu je izjavil minister Colju, da bo vlada 29. aprila preklela prepoved izvoza zlata.

KORISTNO DELO.

Praga, 30. aprila. (Izv.) Ministrstvo za poljedelstvo je sklenilo postaviti skozi pet let v državni proračun znesek 300 milijonov kron za zgradbo elektrarn po deželi.

ATENTAT NA CHAMBERLAINA.

London, 30. aprila. (Izv.) Poročila listov o nekem nameravanem komunističnem atentatu na Chamberlaina niso resnična. Policija o pripravah za atentat ne ve nič.

»Dal patto di Londra alla pace di Roma«.

Eden največjih in najpoštenjših zgodovinarjev, kar jih premore sedanja Italija, univ. prof. Gaetano Salvemini, je izdal pravkar delo ogromne važnosti, »O londonskega pakta do rimskega miru« (Piero Gabetti editore, Torino 1925, cena Lir 16), kjer je podal na podlagi še neznanih dokumentov vso zgodovino svetovne vojne, v kolikor se tiče j a d r a n s k e g a v p r a š a n j a. Bissolati je začel in interventist, brezobziren nasprotnik imperialističnega italijanskega nacionalizma, odkrit prijatelj in propagator jugoslovanskega zedinjenja, razkrinka do golega vso protijugoslovansko politiko Sonnina od vstopa Italije na stran antante pa do verzajskega miru, politiko strasti in sovraštva, nerealnosti in neumevanja zmagojuče slovanske misli, kar je po-

Pavel Popotnik:

Mozaik.

Sličice iz Goriške.

8. Čez Kras.

Poldan je odzvonilo in krenil sem na goriško vseučilišče — Alla Università —, ki jo vodi v splošno zadovoljstvo rednih in izrednih poslušalcev gospod Figelj. Tik pred vrati srečam prof. Terčelja, ki je duša Prosvetne zveze. Prosvetna nedelja mu je delala skrbi in utegnil je le toliko, da mi je povedal:

»Kemperle je že notri!«

Vstopil sem, pozdravil urednika »Goriške straže«, ki revež visi med življenjem in smrtjo — tri procese ima nad glavo: dva sta v drugi instanci v Trstu, enega ima še rešiti goriška pretura. Skrbi si radi tega ne dela posebne, vesel je in zadovoljen in podjeten. Pred letom, ob volitvah, je že napravil noviciat v onem velikem poslopju na via Dogana. Baje ga stalni prebivalci te hiše težko pričakujejo, ker se jim ni nikdar tako dobro godilo, kakor tedaj, ko je bil on v njihovi sredi in jim dal čutiti svoje dobro srce in darežljivo roko.

Med kosilom je družba narasla. Goriško-prijetno sem se počutil med njo — samo vlak me je skrbel. Nikake prave zveze ni bilo, da bi se odpeljal.

»Veš kaj,« pravi urednik, »pojdi z menoj do Komna, od tam pa greš lahko na Prosek in se odpelješ jutri z južno.«

Pretehtal sem odmerjeni čas in sem videl, da bi šlo...

Ob štirih sva vstopila pred pošto v nabito polno korijero, ki vozi med Gorico in Komnom, in kmalu je zdrdrala po ravni mirenski cesti. Na levo tam se je vlekel obnavljajoči se št. Peter, nad njim sta pa zelenela Stara gora in Sv. Marko, ki sem ju videl l. 1918. ob tem času do obupnosti gola, razrta in upuščena. Čas vse zaceli, vse obnovi... Tam na desno je štandrežko pokopališče, ki je v svoji sredi dalo pred dobrim mesecem poslednji dom voditelju goriških Slovencev dr. A. Gregorčiča, častnemu občanu štandreža.

Miren, znan po svoji čevljarski zadruzi, ki jo je ustanovil sedanji tolminski dekan msgr. Rojec, je tudi po večini že obnovljen. Onkraj Ipave zavije cesta pod Gradom — »svetimi štengami«, kjer imajo svoj dom očete lazaristi — proti Gabrijam, kjer preide v Dol — kraško dolino smrti. Koj spočetka opaziš že na levi obsežno vojaško pokopališče in potem vsako toliko drugo. Ob Vrhu sv. Mihaela proti Doberdobu se vozimo... Tam blizu Devetakov zavije korijera z glavne, tržaške, ceste na levo v breg proti Opatjemu selu. Oko preleti doberdobsko planoto, zelenje je zabisalo vse grozote, spomin jih obnavlja in v duši zveni:

Oj Doberdob, oj Doberdob
slovenskih fantov grob...

Opatje selo je vse novo. Kakor je v Soški dolini izginil po obnovi stari tip hiš, tako tudi tu ni več kraške pristnosti in zadovoljnosti. S severovzhoda nas pozdravlja v onih letih toliko imenovani Rajtovski hrib; danes je na njem velik spo-

menik. Pod njim se belita Kostanjevica in Temnica. Korijera je zdrknila skozi Vojšćico in starinski Ivanji grad in zagledali smo kraško metropolo — Komen. Lepa, velika vas je to, prisodil bi ji vsaj čast trga, na videz in v resnici napravi takšen vtis. Obdajajo jo lepi vinogradi, skrbno obdelani. Teran zori tu, ki se kosa s to-majskim, kateremu je že od davna priznana prvenstvo... Tudi sicer je kopenska okolica bližnja in širša tako obdelana in obrasla, da skoraj zabiš, da si na Krasu.

Pred dnevi je obiskal Komen videmski prefekt. Lepo so ga sprejeli, potožili so mu svoje želje in težave, lepo jih je poslušal in vse obljubil kot v Ajdovščini — pa so se tam v Trstu vznemirili in iz Vidma so naknadno vse dementirali. Niti pri obljubah ne marajo ostati, da bi ljudje živeli vsaj v upanju!

Pod večer je moral Kemperle v Sveto. Šel sem z njim in komenski g. katehet nama je bil mentor. Prve zvezde so se užigale na nebu, po grmčju so se oglašali slavčki — vsa pokrajina pa je bila polna njihovega žgolenja. Pri svetem Tilnu v Svetem je odzvonilo avemarijo. Stara cerkev, znana po vsej deželi in še čez. Iz Vipavskega, iz Gor, celo iz Koroškega so prihajali leto za letom romarji sem dol. Po vojni je to romanje prenehalo, le še možitve željna dekleta se zatekajo k svetemu Tilnu, da bi jim pomagal v zakonski jarem.

Ustavimo se pred pravo kraško hišo, kot jo je opisal Erjavec, ko je hodil tód, proučujoč kraje in ljudi in je beležil besede in modrosti za svojo »Potno torbo«

— pa naj je šel po cesti ali sedel med gostoljubno družino za ognjiščem, kjer ni šel nikdar zeh po ljudeh.

Skozi prostran borjač — obzidano dvorišče — smo prišli v hišo bivšega komenskega župana g. Jazbeca. Družina je bila zbrana v kuhinji; pri mizi je sedela večja družba sosedov in med njimi tudi nadučitelj. Veseli so nas sprejeli, in preden se je mogel človek razgledati, so nas posadili za mizo in med družinskimi člani je začela tekma, kdo bi nam stregl.

Gospodar je začel sipati pristne kraške dovtype, ki smo jih bili veseli nič manj ko njegovega pristnega terana.

Da, teran! Edini pridelek, ki je Kraševce gospodarsko držal, mora ostati sedaj doma, v deželi. Kupcev ni več toliko, kakor jih je bilo včasih. Blago čaka in čaka, oziroma ga speča vsak, kakor ve in more. Cena je padla. Tako ga točijo po gostilnah po 4 lire, na debelo ga skušajo prodati povprečno okoli 4 lire liter. Isto se godi tudi Vipavcem in Bricem. Hudo so gospodarsko udarjeni, ko ni izvoza. Prefekta so opozorili tudi na to in je kajpada obljubil, da bo vse storil... Če bi imeli za vsako jesen druge posode, bi pač lahko čakali na izvoz...

Govorili smo še o tem in onem in iz vsega sem videl, da se Kraševci dobro drže. Če kje ni tako, kakor bi moralo biti, se da razlagati in utemeljiti z zunanjo kraško modrostjo: ubožstvo lomi moštvo.

Vračajoči se proti Komnu, smo videli tam doli na jugu bazeče obsvetljeno nebo kot bi bil odsvit velikanskega požara.

»Trst!« je poiasnil mentor.

vzročilo neizmerno škodo obema narodoma, ki bi ob dobrem, iskrenem sosedstvu morala sodelovati v lastno korist in proevit.

Delo uvaja članek »Italijanska diplomacija v veliki vojni« od proglasa nevtralnosti pa do napovedi vojne, z zgodovino zloglasnega londonskega pakta, Zelene knjige, z bojem italijanskih nacionalistov in emisarjev tržaških ladjedelničarjev za Dalmacijo, ki so jo največji Italijani od Cu-vourja do Mazzinija priznavali Jugoslaviji, z akcijo Wilsona in Beneša za pravično rešitev spora. Po tem uvodu sledi posamezna poglavja o vseh fazah italijansko-jugoslovenskega spora za Jadran in o njenih posledicah, vojaških in diplomatskih, tekoni svetovne vojne. Naj navedemo le najznačilnejša in najvažnejša: »Finis Austriae?« — Dalmacija — Problem Julijske Krajine — Julijska Krajina, Reka in Dalmacija v londonskem paktu — Gorica in Italija — Srbija in Albanija — Italijani in Slovani ob Adriji — Jadranski kompromis — Italija in narodi Avstrije — Vojna proti Avstriji ali vojna proti Slovanom? — Bivša avstrijska mornarica — Trumbić in Sonnino — Wilsonova poslanica — Reško vprašanje — Dve politiki — Reka in Zader — Strategični problem — Rapalska pogodba — Rimski dogovori.

Za danes se omejujemo le na oznanilo tega dela, ki je za dobo naše borbe za zedinjenje neizmerne važnosti ne samo radi opisa delovanja Italije ob tem času, marveč tudi radi dokumentov o neprestanih političnih sploškah, ki so zedinjenje ovirali, o delovanju Pašića in srbske vlade tekom vojne, o uspehih Jugoslovenskega odbora o vzrokih srbskih porazov in pomoči ital. mornarice, o akciji dobrovoljcev in delovanju ital. vrhovnega poveljstva itd.

Opozarjamo na to delo vse, ki se zanimajo za zgodovino svetovne vojne, v kolikor se tiče naših ozemelj, našega obstoja in osvobodjenja. Strokovno oceno dela in naše pridržke o gotovih poglavjih in naših pravicah še prinesemo.

Fortunat Lužar:

Pomen službene stalnosti.

V našem uradniškem zakonu z dne 31. julija 1923 govore o pogojih in priznanju službene stalnosti čl. 16, 17, 18, 19, 24, 26 in 83. Člen 70. pa pravi, da ne sme nihče biti brez svojega pristanka postavljen na nižji položaj od onega, ki ga že ima. Slučajev o kakem premeščanju se uradniški zakon skrajno ogiblje, samo člen 71. ima nekaj splošnega, da se sme državi nameščenci premeščati na izpremenjena mesta tudi brez svoje volje, toda po neizogibni službeni potrebi. »Uslužbenec se brez lastne prošnje ne sme prenesti iz kraja v kraj, preden mineta dve leti službe v kraju, iz katerega se premešča. Odredbe o premeščanju ne veljajo za uslužbenca, ki jim je s specialnimi zakoni zajamčena nepremestnost.« Posebnost je, da v uradniškem zakonu med disciplinskimi kaznimi ni (v čl. 165.) premetitve in da zakon ne pravi nikjer, da se uslužbenec premešča drugam zaradi kakega pobiljšanja. Na stalnost polaga uradniški zakon največjo važnost in jo učiteljem izrecno priznava v čl. 224, oziroma 234.

Ako si ogledamo nekoliko, kako razmerje vlada glede stalnosti med učiteljem in ljudstvom, najdemo, da se učitelj, ki vrši vsak dan službo, poprime in se mora

poprijeti svojih dolžnosti z resnim delom. Učiteljevo delo ni rokodelsko (ki je sicer vredno svojega spoštovanja), da se vzame, n. pr. jutraj nekaj tvarine, blaga ali kaj drugega v roke in to obdela do večera ter dobi od tako narejenega neživega komada ali dela plačo; marveč učiteljevo delo je idealno in zasnovano na vse drugačne dobrine. Skrbeti je treba za neko trajnost v duševnosti mladine in naroda, a zato mora biti nemotena podstava. Učitelj mora že v začetku šolskega leta zasnovati načrt za uspeh, iti mora od znanega k neznanemu pri vseh predmetih, iskati duševna sredstva, da odstranijo ovire, ki jih postavljajo tolikratna individualnost otrok nasproti smotru, poleg tega mora trajno navajati otroke k redu in k temeljitejši delavnosti ter čimprejšnji sposobnosti za samostojnost. Povsod mora misliti na razum in srce, a mnogo opravka ima z upornimi otroci in celo z upornimi starši. Mladina potrebuje stalnejšega zgleda, ne pa vsakdanjega prepričanja, da pride k njej v najkrajšem času nov učitelj. Le v zanesljivem položaju more učitelj pričakovati ljubezni ali pravega zaupanja učencev, zato pa potrebuje on avtoriteto, o kateri naj vedo ljudje, da stoji trdno in se torej ne more kar tako premakniti oziroma omalovaževati zaradi službene nestalnosti. Njega ne bolijo toliko materialne skrbi, kakor neprilike, ki motijo započeto in umerjeno delo. Če učitelj ve, da je le od danes do jutri na kakem mestu, ne more sodelovati pri izvenšolskem delu, ki sploh zahteva izredno trajnost. Vrt, najlepši kras šolske stavbe, bo zanemarjen, zemljišče nepogojeno in neobdelano, drevesnica in drugo rastlinstvo neoskrbovano in čebeloreja tudi opuščena. O drugem gospodarstvu in imetju niti ne govorim. In vendar ne more biti ves trud za mladino, narod in državo brez spoštovanja drugih. Na prosvetnem in narodnogospodarskem polju more učitelj dobro delovati le v stalni službi. Učiteljstvo je vse to povsod do dobrega spoznalo, učitelji so radi službovali desetletja in tudi vse življenje na priljubljenem kraju, mnogi se pa še po službeni dobi, v pokoju, niso mogli ločiti od udomačenega torišča.

Že v razvoju narodov ceni zgodovina stalnost; nomadsko življenje je bilo nekulturno. Šele ko se je človek v pokrajinah stalno naselil, je lahko kaj ustvaril za civilizacijo in umetnost. V stalnosti si je človek zagotovil lastninsko pravico in uredil državo. Tudi učitelj reše uradnik, je človek, ki si pridobi neko lastnino z delom ter se brani neljube ločitve od knjig zbirke in drugega. Navezanost na stanovsko delo je enaka navezanosti poljedelca na grudo. Kjer je vzgoja ozir. vzgojitelj duhovnik ali učitelj, tam mora veljati stalnost. Izobraženec je prejel z izšolanjem posojilo, ki ga mora vračati narodu, a tega ne more izvrševati, kjer se trudijo zahrbtni faktorji, kako bi povzročili s kako premetitvijo konec delovanja ali ločitev od živega dela. Država investira denar za svoje uradnike, dobri šefi se tega zavedajo in pazijo, da je ta denar skrbno naložen v določenem delu. Državni in narodni avtoriteti je le na korist, ako se spoštuje stalnost uradništva. Veliko neprilik je pri nas že nastalo kmalu po prevečbi uradništva na nov uradniški zakon, ko se je moralo mnogo prej običajno prideljenih in novega dela nevarjenih oseb nepričakovano (po čl. 101) seliti na svoja stalna mesta. Nevoljo je napravil tudi oni prehodni paragraf (čl. 234), da uživajo državni uslužbenec stalnost še

račun, in zato je treba gospoda očrtniti, da bi ga pomagali karabinerji spraviti drugam. No, karabinerji tudi vedo, v katerem grmu tiči zajec...

Na mizi sem dobil celo grmado »ugank«. Radoveden sem začel listati; iz vseh krajev Slovenije so prišle, iz najrazličnejših krogov. Preden sem jih kak ducat pregledal, se je vrnil Domen in se zasmejal:

»Vidiš, za par let jih je dovolj. Pa koliko dela da to! Vse moram predelati, prerisavati in pretehtati. Ni igrača to, ki bi jo mimogrede opravil.«

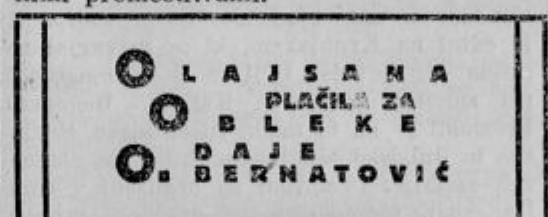
Prisedel je in ob steklenici terana iz leta 1922 sem mu moral povedati vse novice iz kulturnega sveta, kolikor mu še niso bile znane. Potem pa mi je razkazal župnišče — tudi v klet me je peljal, kjer čaka še šestnajst hektov prvovrstnega terana svojega kupca, da omogoči Domnu življenje. Njegova plača je to. In še vrt mi je razkazal: trta in lovor in palme so v njem in kaj vem, kako cvetje še vse. Posebno je ponosen Domen na ogromen rožmarin, ki se dviga tam ob zidu kakor drevo.

Potem ko mi je razkazal še cerkev, me je prijazno spremil proti Proseku, va-beč me, naj ga še kaj obiščem.

Ko sva se ločila, sem začel misliti o naših kulturnih delavcih na Goriskem. Malo jih je in so preobloženi tako z delom, da vleče njih slednji najmanj za tri. Ali bo ta idealizem živel, ali bo prehajal iz roda v rod z vso požrtvovalnostjo in nesebičnostjo? Boš dail

le po preteku treh let od dneva, ko je stopil uradniški zakon v veljavo.

Proti nepremišljenemu premeščanju učiteljstva smo slišali razne glasove. Zelo nam je ugajal že sklep učiteljske ankete v Belgradu l. 1919, ki je napovedala, da bo učitelj stalen in da ga niti minister ne bo mogel prenesti. Lep članek je prineslo centralno glasilo UJU »Narodna Prosveta« z dne 19. februarja t. l., št. 10. V njem vidimo, kako se člankar obrača na razne vplivne osebe in društva, da naj ne predlagajo do najvišje prosvetne oblasti, do ministrstva, prošnji za premetitve, ker končno nosi le minister vso odgovornost. V št. 19. istega lista se je oglasil tudi član-kar iz Boke Kotorske s pojasnilom, kako so učitelji v Dalmaciji rajši vso drugo udobnost pustili, rajši prejemali skrajno slabo plačo in celo odklanjali vstop v državno službo, samo da jim je deželni odbor zajamčil stalnost ter so bili varni pred avstrijskimi vladodržci. V Dalmaciji se je vse začudilo, ko so drugod pričeli s tolikimi premetitvami.

Tišina.

Zgodila se je krivica, popravili je niso. In zdaj je molk in tišina kakor da je vse v redu in že davno poravnano. 123 študentov ljubljanske univerze ni dobilo štipendij in večina teh študentov bide danes neizprosno, kruto borbo za obstanek in nikdo se ne zgane. Najmanj pa se zganejo oni »državotvorniki« politiki, ki najbolj glasno oznanjajo, da jim je politični ideal narod, domovina, napredek človeštva. V resnici pa je ta molk znamenje skrajno nazadnjaškega duha, ki se ne pomišlja onemogočiti eksistenco mladini, da zatre vsako novo stremiljenje!

Človeka izpoznaš šele takrat, kadar ima v rokah oblast. Oblast je preizkušnja etične moči v človeku, ki stremi za tem, da ustvarja počestna dejanja. In po teh dejanjih smo spoznali te ljudi.

Ne vem ali je prosvetni minister sam ukazal, naj se razdelijo štipendije samo »državotvornim« akademikom, ali ne. Toda pred nami stoji fakt, da so dobili štipendije skoro le oni akademiki, ki so včlanjeni v društvi, ki so od sedanje vlade protežirana (kumijo jim očetje slovenskih »naprednih« strank), ali pa oni akademiki, ki niso pri ljubljanskem političnem referentu za štipendije slabo zapisani. Imen ni potreba navedati.

Prvič bi rekel par besed o državotvornosti. Najbolje, da bi izdali vladni pristaši katekizem, kakšen mora človek biti, če hoče biti državotvoren. Toda dvomim, da bi ga v svoji omejenosti zmogli, saj ne razločujejo niti štirih tako elementarnih socioloških pojmov kakor so:

1. narod,
2. stranka,
3. država,
4. vlada.

Dalje je najbolje, da kar zaustavijo tek zgodovine, da preprečijo razvoj in diferenciacijo ter da prepovedo sociologijo, ki se je razvila že do popolnoma novega pojmovanja človeške družbe in ki ji je človek kot tak osrednje jedro. Dalje je najbolje, da prepovedo vsako naprednost, ki prekaša njihovo »naprednost«, sploh najbolje, da prepovedo že misliti. S tem se prične zlata doba in mir v deželi, pod geslom naprednosti seveda!

Tak »napredek« pa mi seveda odklanjamo in življenje samo skrbi, da se ne bo zamočvirilo naše življenje, kakor želijo ti »voditelji« naroda. Kljub temu, da onemogočajo študij onim, ki niso njihovega kova, kljub temu, da se modernega razvoja bojijo, prihaja z modernim razvojem nova zavost: zavest solidarnosti človeške družbe. In kakor se izboljši kristal šele pod pritiskom gor in težkih gorskih skladov, tako vstane ideja, čista in mogočna šele pod tesno težko atmosfero razmer in tako dobi svojo življenjsko silo in potrdilo šele s trpljenjem.

Epilog. Ob priliki krivice, ki se je zgodila štipendistom ljubljanske univerze, so tudi »državotvorniki« listi molčali in so se bali celo priobčiti resolucije, ki jo je podpisala celokupna akademska mladina, zastopana po društvi. Tudi si ti listi seveda domišljajo, da delujejo za »narod«, »domovino«, »svobodomiselnost« in podobno s tem, da ne smatrajo za potrebno ožigati takih nekulturnih in protičloveških činov kakor je odjedanje podpore za študij stotini slovenskega inteligenčnega naraščanja. Mi pa za te ideale stradamo.

Svobodomiselní akademik.

Vam pojasni vse želje

in kaj Vam je ukrenili, preden kupite blago za obleke, obleke, ali druga oblačila. Vsak moment se lahko informirate o cenah in kaj je na zalogi.

DRAGO SCHWAB — LJUBLJANA.

Politične vesti.

+ **Zadnje sredstvo.** Politični položaj v Belgradu se razvija za samostojne demokrate jako neugodno. V rekonstruirani vladi sicer še sede, ampak za kako dolgo, nihče ne ve natanko. Vse kaže, da posebno dolga demokratska vladna slava ne bo. Zato pa poskušajo samostojni demokrate uporabiti vsa sredstva, da bi vendarle še našli pri Pašiću trohico usmiljenja in milosti. Brez Pašićeve milostne naklonjenosti so politično mrtvi, to vedo Pribečević & Co sami jako dobro. Doslej so si pridobili Pašićovo naklonjenost z naravnost ogabnim hlapčevstvom in palizunstvom pred radikali. Vse njihovo zatrevanje o »lojalnosti«, »patriotizmu« itd. ni izviralo toliko iz notranjega prepričanja, ampak vse je bilo le sredstvo v dosega namena, da smejo namreč skupaj s Pašićem sedeti pri vladni mizi. Nihče ni bil hujši protiboljševik, nihče lojalnejši monarhist, nihče večji patriot kakor SDS, samo da najde milost in usmiljenje. V borbi za Pašićovo milost in naklonjenost so se morali izkazati tudi slovenski sedesari kot pravi »patriotje«, posebno v trenutku, ko so vsled pogajanj med radikali in radičevci začeli postajati sedesarski hlapčki Pašiću kar nepotrební. Da znova dokažejo svoj patriotizem, so slovenski hlapčki SDS porabili staro sredstvo, da se zopet prikupijo onim, ki so v Belgradu gospodje, to je, udarili so z veliko lopato po ljubljanskemu škofu, češ da ta med vojno ni bil »srbski patriot«, oni pa, sedesarji, so bili že takrat »čisto srbski« patrioti! Oni pa niso bili že takrat »čisto srbski patriotje«, ki so pomagali »rušiti Avstrijo« iz svojega notranjega prepričanja, ampak oni so bili že pred vojno in med vojno »čisto srbski patriotje« zato, da dobe po vojni svojo zasluženost nagrado, ki naj obstoji v tem, da mora Pašić ali sploh vsak Srb upoštevati pri sestavi vsake vlade ravno nje in samo nje, ne pa morebiti še kakšnih »nepatriotičnih« klerikalcev« ali pa celo ljubljanskega škofa, ki med vojno ni bil dovolj »čisto srbski patriot«. To je edini namen pogrevanja očitkov na naslov ljubljanskega škofa, ki smo jih našli v včerajšnjem uvodniku »Jutra« gotovo že devetstidevetindevedesetkrat pogrete.

+ **Samo prehodna PP-vlada.** »Jutarnji list« poroča: »(Da uredi razmerje med posameznimi veljaki radikalne stranke) se je Pašić razgovarjal predvčerajšnjim s Srbskim, Uzunovićem in Miletićem... Zvečer je eden izmed teh treh vašemu dopisniku izjavil, da če pride do izpolnitve vlade, se ta vlada ne sme smatrati kot stalna, ampak samo kot začasna.« »Vidi se, da se razvijajo stvari z radičevci dobro, toda zaradi tehničnih in političnih vprašanj se zadeva ne da rešiti takoj. Dokler sporazum ne bo dosežen, se mora vlada izpolniti, ker bi bili sicer mnogi ministri preobremenjeni z delom v svojih resorih in v onih, kjer so namestniki. Razgovori s Hrvati se bodo tudi mnogo mirnejše vršili, če vlada lahko normalno dela.« V istem poročilu pravi dopisnik tudi, »da misli Pašić na izpolnitev vlade tudi zato, da navidezno zadovolji samostojne demokrate pred definitivno ločitvijo«.

+ **Kavaleriji svoje vrste** so slovenski samostojni demokrate. Ko smo mi objavili članek »Bolgarska tragedija«, je dr. Žerjav s svojimi pomočniki vred v Belgradu uprizoril divjo gonjo proti »Slovincu«, proti dr. Korošču, proti ljubljanskemu škofu in proti Slov. ljudski stranki, češ da je »Slovenec« zavratno padel državi v hrbet, da je zagrešil »veleizdajo«, da dr. Korošec nima več pravice imenovati se Slovenca itd. V konkretnem slučaju so se torej slovenski samostojni demokrate postavili na stališče, da se ne sme nikdar nič reči o lastni hiši, o lastni rodbini in o lastni državi, zlasti nič slabega ali neugodnega, ker take opazke škodujejo rodbini, hiši ali državi na njenem ugledu. Za domačina je častna in kavalirska dolžnost, da slabosti svojega doma ne obeša na veliki zvon. Na tako stališče pa se ni postavila slovenska samostojna demokracija zato, da bi koristila državi, ampak zato, da bi škodovala SLS, škofu, dr. Korošču in »Slovincu«. Kedar gre namreč za to, da se »klerikalcem« kakšno prisoli, magari tudi z lažjo in obrekovanjem, takrat oblečejo samostojni demokrate takoj neko drugo kavalirsko suknjo. Kedar gre za sramotenje slovenskih »klerikalcev« (ali pa kake druge protidemokratske slovenske stranke), takrat ne velja več pravilo, da se o lastni hiši, o lastnem domu in o lastnih ljudeh ne sme nič sramotilnega pisati, ampak takrat velja kavalirsko pravilo, da je treba domačega nasprotnika tudi pred svetom umazati, kolikor se le da! To je kavalirstvo posebne vrste, za katero slovenske demokracije ne zavidamo.

Mladini, starim, slehernemu je naslada Bonattičeva nedosežna čokolada.

Beleške.

»Aha, Tonček je pa žleht,« je zaklical mali Grojec ata Pašiču, ko je ta začel rezati vladno potico. »Tonček je žleht,« je še enkrat ponovil Grojec, »ker meni vedno nagaja. Nič potice mu ne daj, bom jaz sam dva kosa snedel, pa velika morata biti! Tonček samo nagaja, jaz pa sem pridkan, tako pridkan in pipi sem, Tonček pa ni!« Tako vpilje Grojec vsak dan v »Jutru« v Ljubljani in v »Reči« v Beogradu.

Vajeniška razstava.

V nedeljo, 26. t. mes., je bila slovesno odprta vajeniška razstava, katero so priredili obrtni krogi v Sloveniji s pomočjo oddelka ministrstva za trgovino in industrijo na prostoru ljubljanskega velesejma. Misel, da priredijo slovenski obrtniki vajeniško razstavo v Ljubljani, je bila srečna, in želeli je, da se še večkrat ponovi v izboljšani izdaji. Dosedaj je bilo več manjših lokalnih vajeniških razstav, ki pa nikakor niso mogle podati tega, kar se mora pričakovati od take razstave. Gospodarski krogi v naši državi niso imeli prilike spoznati pravega stanja našega obrtništva na strokovnem polju, ker mrtve statistike in uradna šolska poročila nikakor ne morejo podati tega, kar pokaže razstava izdelkov. Žal da niso vsi obrtniki razumeli pravega namena razstave in so razstavili dela, katerih njihovi vajenci pri najboljšem talentu ne zmorejo, posebno pa še v kratkem času, ki je bil za izvršitev razstavnih del določen. Dejstvo, da so nekateri obrtniki izrabili vajeniško razstavo v nadomestilo za drag razstavniki prostor na jesenskem velesejmu v Ljubljani, zelo kvari celotno sliko vajeniške razstave.

Takoj pri vstopu v K-paviljon, kjer se vrstijo izdelki lesne stroke s strojnimi in ključavničarskimi predmeti, osupne obiskovalce razstave nad bleiskom kuhinjske posode tvorniškega izdelka, ki je razstavljeno med okusno izdelanim kuhinjskim posuhtvom. Da bi predmeti kot posamezni kosi prišli veliko bolj do veljave, če bi ne bilo na njih toliko tovarniške navlake, je brez dvoma, in pričakovati je, da se kaj takega na vajeniški razstavi v bodoče ne pripeti več, kajti na vajeniški razstavi naj se ocenjujejo posamezni izdelki vajencev in celotne opreme. Veliko bolj pregledno je urejen oddelek mizarstvih izdelkov v miniaturni na sredini paviljona, dasiravno se opaža, da so izdelki preveč razmetani in ni nikakega stopnjevalnega reda, česar bi pri aranžmanu razstave, ki naj služi predvsem v poučne namene, ne smelo manjkati. Zelo slabo vpliva pri mizarstvih izdelkih pičlo število risb iz obrtno-nadaljevalnih šol. Brez dvoma ne bo tukaj toliko krivde na vajencih kot na slabem ustroju pouka na obrtno-nadaljevalnih šolah. Naravnost čudno je, da na celi razstavi ni nikjer stavbeno mizarstvo zastopano, izjemši enega okna. Ako je temu kriva stagnacija v stavbenem mizarstvu, naj bi si mojstri pomagali tako, da bi dali vajencem dela v pomanjšani velikosti. Tudi o tesarstvu se skoro ne more reči, da je na razstavi zastopano, in vendar tudi ta stroka pri nas ni ravno malo razvita. Veliko bolje je zastopana strojna obrt, kar bi ne bilo pričakovati. Tudi je pohvaliti dobre risbe, ki odgovarjajo zmožnostim srednjih vajencev. Za strojno ne zaostaja dosti ključavničarska, dasiravno se tudi tukaj opaža pomanjkanje raznih ograj in stopnišč. Kovarstvo, sodarstvo je za naše razmere veliko premalo zastopano in ne podaja prave slike iz te stroke. O kleparskem oddelku bi se lahko izrazila sumnja, da ni vse vajeniško delo. Prav spretno je aranžiran slikarski in plesarski oddelki in zelo prijetno vpliva na obiskovalce oddelki risb, kjer se opažajo poizkusi na slikarsko-reklamnem polju.

Na razstavi je zelo močno zastopana čevljarstva obrt, pri kateri se dobro razločujejo izdelki po letih vajeniške dobe. Tudi krojaštvo je prav zadostno zastavilo najrazličnejše kose v raznih boljših in slabših izpeljavah. Kar je bilo pričakovati v čipkarski obrti, je razstava v polni meri dosegla in pogled na razstavne predmete dovolj praviča o potrebi obrtnih strokovnih šol po celi Sloveniji. Posebno pozornost vzbujata slaščičarska izdelka, o katerih pa je težko določiti, koliko dela je v resnici izvršil vajenec. Pri belem perilu kakor pri modnih predmetih je zelo velik napredek in le želeli je, da se ta stroka izpopolni ter se v doglednem času na tem polju popolnoma oprostim uvoza inozemskih izdelkov.

Pri pregledu vajeniške razstave si obiskovalec nehoti zastavi vprašanje, zakaj so razstavljene predmeti po večini iz Ljubljane in bližnje okolice, medtem ko so drugi kraji Slovenije zelo malo zastopani ali nič. Morda je vzrok pomanjkanje pravega smisla našega obrtništva za take razstave ali pa so krive težke finančne okoliščine sedanjega časa. Eno je gotovo, da je vlada dosedaj premalo storila za obrtni stan in ni zadostno materialno podprla obrtnega šolstva, kjer se obrtni naraščaj navaja k izboljševanju v svoji stroki in iniciativno vpliva na okus in kakovost posameznih izdelkov. Že samo po razstavljenih risbah se hitro lahko konstatira, kje so šole na mestu in kje ne, ker jim primanjkuje dobro izvežbanega učitelstva.

Dopisi.

Bled. »Jutro« je prineslo z Bleda ta-le dopis: »Na vili fotografije Lergetporer, na prometnem kraju Bleda, se bližji izvajajoči napis: »B. Lergetporer, Frei-Licht-Atelier, Veldes-Lussinpiccolo« seveda samo v nemščini. Čudimo se, da se ne naseli na Bledu sposoben slovenski fotograf, ki bi dobro izhajal. Morda bodo te vrstice pripomogle, da dobimo narodnega fotografa, da ne bomo odvisni od nemških obrtnic.« V »Slov. Narod« 1. 1910 št. 397 pa je napisal dr. Hočvar, eden prvih slovenskih naprednih narodnjakov, če ne celo prvi, to-le: »Smrtna kosa. Umrli je večeraj na Bledu B. Lergetporer, poznat po svojih fotografskih in kartografskih delih. Legel je v grob mož, ki ima velike zasluge za razširjenje lepote naše domovine. Nekaj manj kot trideset let se je trudil v svojem poklicu, ki mu je služil z največjim zanimanjem. Bil je prvi, ki je fotografsko posnel naše gorske velikane, eden prvih, ki je obrazil vse Julijske planine. Vnet in navdušen turist je bil poklican, da je s fotografijami zbudil zanimanje za naše kraje po širnem svetu. Bil je edini na Kranjskem, ki je ustvarjal reliefne zemljevide. Učil se je te umetnosti pri znanem geoplastu Keller v Inomestu. Upodobil je na ta način Ošehalske, Savinske in Julijske planine in skoro vse slovenske ozemlje. Proizvodi so hranjeni v ljubljanskem, inomoškem in graškem muzeju ter po različnih šolah. Še prošlo leto je izgotovil po naročilu deželnega odbora krasno dioramo. S svojimi deli si je ustvaril trajen spomin. Slovenci pa mu smemo biti hvaležni za njegovo ljubezen do naše domovine.« Mi se popolnoma strinjamo s tem, kar je pisal »Slovenski narod« in pristavimo še sledeče: Pred več kot 40 leti se je naselil B. Lergetporer na Bledu. Bil je Nemec. Kot starejši človek se ni mogel dobro naučiti slovenščine, kar je sam obžaloval, toda nikdar ni nihče niti najmanj občutil, da je Nemec. Ljubil je Bled in svojo drugo slovensko domovino in storil zanjo več kakor sto in sto kričavev s svojimi puhlimi frazami. Njegovi otroci so pohajali samo slovenske šole in najmlajša hči je celo prej znala slovenski kakor nemški. Za odkritje Vintgarja ima on največje zasluge. Vintgar je bil tedaj še nedostopen in celo med domačini le samo nekaterim znan. Opozorjen od tedanjega gorijskega župana Žumra na to sotesko je bil Lergetporer prvi do 1. 1887, ki je prodril v dotlej še nedostopne kraje. Bil je takoj tako navdušen za to naravno lepoto, da je napravil mnogo prekrasnih slik in delal na vse kriplje, da se je sestavil odbor na Bledu, ki je imel nalogo, da se naredi skozi skalovje dostopna pot. Na podlagi njegovih slik se je izposlovala znatna podpora Kranjske hranilnice, s katero je bilo omogočeno to izvršiti. To je bila res velika reklama za Bled in okolico. Tisoči in tisoči tujcev in izletnikov so posekali Vintgar in se naslajali ob njegovi krasoti. Zelo veliko zaslugo si je pridobil Lergetporer tudi za zopetno vpoštevanje naše narodne noše. Neumorno in navdušeno je nega društva in pri vseh drugih narodnih društev: gas. društva, kmet. podružnice, bralnega društva n pri vseh drugih narodnih prireditvah in veseljih. Bil je vedno med prvimi aranžerji in vselej je dajal sam mnogo dobrih stvari. Šoli je daroval mnogo učil. Ni se čuditi, da je dal na svoji hiši napraviti v »Jutru« omenjeni napis, saj so bili skoro vsi tujci, ki so prihajali na Bled Nemci — in nemške napise si lahko videl tudi na slovenskih hotelih, trgovinah i. t. d. Po prevratu je dala lastnica takoj ta napis prebarvati in sicer naprednemu slikarju. Le tega krivda je, da so se črke zopet pokazale, ker ni zato uporabil boljše barve. Radi tega greha želi torej »Jutrova« dopisnik uničiti eksistenco stare vdove in njene hčere za našo domovino zaslužnega moža, češ Nemci sta, kar pa ni res. Hči je bila od svoje prve mladosti Slovenka, dočim je mati sicer Nemka, pa od začetka svojega bivanja na Bledu slovenskemu narodu udana. Čudno je, da »Jutrova« dopisnik ne kritizira tudi drugih nemških napisov kakor n. pr. na žel. vagonih — na tiskovinah carinskih uradov i. dr. posebno pa še na tiskovinah Slovenske banke. S takimi nizkotnimi napadi se ne dela reklama za Bled, zlasti ne pri nemških letoviščarjih. Tudi dopisnik se gotovo ne brani nemških grozev. Sicer pa Lergetporerjeva ni edina imetnica fotografskega obrta na Bledu. V sokolskem domu se v seziji nahaja fotograf Masinger (ta ni Nemec in menda tudi ne žid); tudi nekdo drugi izvršuje fotografski obrt in celo naprednjak je. Čudimo se tudi temu, da dopisnik ni napadel tudi župana g. Kendo, ki je dal gostilno na gradu v našem židu Ne-Slovenec, proti kateremu so bili oglašji v »Jutru« in v »Orjuni«, katera je celo zagrozila, da bo pazila na tiste, ki bodo hodili v Zipserjevo trgovino.

Iz Radovljice. Radovljiščkim naprednjakom se je posrečilo, da so spravili našo šolo na tla. Odkar so odstranili g. Pleničarja, pod čigar spretnim vodstvom se je z vsakim dnem lepše razvijala, in izročili vodstvo mladenci, ki svoji nalogi ni kos, propada šola kar očividno z vsakim dnem. Odstranili so vse starejše moči in zdaj se poučujeta 6. in 7. razred v oddelkih kot vsaka enorazrednica. Z malimi izjemami so pustili na šoli same začetnike in še prav zadnji čas so poslali na-

njo novo začetnico. Učiteljico Hafner z desetimi službenimi leti pa so poslali za suplentko v Begunje, kjer bi zadostovala vsaka začetnica. Starši pa se hodijo v odposlanstvih pritoževati na glavarstvo, ker morajo, posebno oni iz okolice, plačevati visoko šolnino, otroci se pa nič ne nauče. Pa kaj to mar našim naprednjakom? Njim je ideal zares naprednega človeka — analfabet.

Stari trg pri Ložu. Dr. Gregorja Žerjave priganjač, bivši »zaslužni« bleški župan Tomec, je v ponedeljek odšel iz loške doline. Elita starotrske »gospode« iz vrst SDS. mu je v čast na predvečer odhoda napravila pri Tomišču zabavni poslovljni večer, kjer so slavili njegove »velike zasluge« za napredni življenj, kakor tudi velike »zmožnosti«, ki jih je pokazal pri agrarnih operacijah. — Mesec dni pred volitvami je prišel Tomec v naš okraj ter se nastanil v gostilni pri Tomišču v Iga vasi. Mož se je predstavljal povsodi za agrarnega komisarja, kar mu pa mi nismo verjeli in smo tozadevno pisali v »Slovenec«, da je mož poslan v naš okraj le v svrhu agitacije SDS. Ker mu ljudstvo ni verjelo ter je bil brez vsakega upliva, mu je bil končno res pri uradu agrarne reforme dan naslov agr. nadzornika pri graščini Snežnik v Kozarščah z mesečno plačo, čuje, 4000 Din. — ni pa opravljal nobenega posebnega važnega dela. Sa jih tudi ni mogel, ker Tomec nima nobene kvalifikacije za agrarnega nadzornika in so mu agrarne operacije španska vas. Pač pa se je zelo trudil za SDS, oziroma za Žerjave; služba, ki tudi nekaj nese, kakor vemo. Zdjaj je odšel, mi pa za njim gotovo ne žalujemo, najmanj tisti, ki so bili zaradi svojega političnega mišljenja od režima vrženi na cesto.

Polzela. (Razkrinkana denunciacija.) »Jutro« je poročalo, da je bila učiteljica M. R. suspendirana, ker ni hotela 1. decembra predavati o zedinjenju. Upravno sodišče je sedaj nasprotno ugotovilo in suspendijo razveljavilo! Naravno je, da se vsak zanima, kdo je tisti, ki jo je tako podlo denunciral? Pa vendar ne tisti, ki v »Jutro« dopisuje in nas tam izniva? Govori se, da je nekdo nameravalo predavanje o zedinjenju učiteljici nalašč onemogočil, potem jo pa ovdal. Če je to res, bi bilo dobro to podlo kreaturo izslediti. Mogoče bi bil rezultat ta, da bi se našle pri tem človeku še druge podobne čednosti in dejanja, ki bi rabila natančnega osvetljenja z vseh strani.

Zagorje ob Savi. V našem kraju bi bila zelo potrebna dobrodelna organizacija. Pomoči potrebnih je pri nas silno veliko — ljudi, ki so pripravljeni v dobrodelne namene prispevati tudi precej — zato bi vsaka dobrodelna organizacija imela takoj dovolj posla in tudi uspeha. Rdeči križ, ki je že ustanovljen, naj bi se preuredil v tako samaritansko organizacijo. Potem bi res bil vreden svojega lepega imena. Ljudstvo ima smisel za Rdeči križ; to je pokazalo v torko, ko se je v tako obilnem številu udeležilo poučnega predavanja g. dr. I. Pirca o skrbi za zdravje, katero je Rdeči križ priredil v prostorih kina Triglav. Seveda naj se pa varuje Rdeči križ preveč siliti v Sokolski dom — tam ne bo udeležbe, četudi priredi kaj še tako lepega — kajti kar le količkaj spominja na sokolstvo oz. Orjuno, Zagorjani odklanjajo.

Naročajte »Slovenca«!

Dnevne novice.

— Prihodnja številka »Slovenca« izide radi praznovanja 1. maja v tiskarni v nedeljo zjutraj.

— Propagandni fond za Koroško. V sredo je sprožil »Narodni dnevnik« prav pametno misel, kako naj bi se uporabil ostanek tega propagandnega fonda. (Če ga je še kaj? Op. ured.) — Se strinjamo in pridružujemo želji, da bi gospod veliki župan uredil račune in tudi obvestil javnost z veselo novico, da so ti računi v redu in čisti. Kajti le preveč je danes raznih Petrov Smol, da bi se ne bilo kaj prijelo tega ali onega. Vsa javnost bi bila neskončno žalostna, če bi morala čuti, da jo je fond odkuril z avtomobilom v neznano večnost, kjer bi se bil zgubil. Morda ga pa kdo najde. Če ga, naj ga odda na Bleiweisovi cesti. Ali je hotel »Narodni dnevnik« kaj drugega povedati? Man munktelt, man munktelt, dass was g'schehen sei; aber nicht tief unten — in der Walachei. — Prosimo za obvestilo, če je komu kaj znanega o tem ali onem.

— Dva ukaza za dr. Vošnjaka. Kralj je podpisal ukaz, s katerim se bivši poslanik kraljevine SHS v Pragi dr. Vošnjak zopet postavlja za poslanika v Pragi, obenem pa ukaz, s katerim se dr. Vošnjak kot poslanik v Pragi stavlja ministrstvu za zunanje zadeve v Beogradu na razpolago. Sto francoskih frankov velja okoli 320 dinarjev.

— Promocija. V soboto, dne 2. maja bo promoviran na ljubljanski univerzi abs. jurist g. Igor Rosina za doktorja prava.

— Gospa baronica Born, obče priljubljena po vsem tržičkem okolišu, je povila 30. aprila dvojki-deklci. Tako otroka kakor mati so zdravi; deklci sta prav čvrsti. Čestitamo!

— Osebnosti s pošte. V višjo plačilno stopnjo so pomaknjeni naslednji poštarji in poštarice: Davorin Tratnik na Pragerskem, Anton Lah v Moškanjcih, Kristina Kosova na Jesenicah na Gorenjskem, Mihaela Tavčarjeva v Ljubljani, Vojteh Čonč v Smarju pri Jelšah, Hinko Plaš v Kamniku, Frančišek Javor v Trzinu, Matilda Ferencakova v Železnikih, Frančišek Milnarič v Središču ob Dravi, Jožef Krivec v Dravogradu, Ferdo Gaspari v Domžalah, Julij Helmič v Zagorju ob Savi, Frančišek Vrtačnik v Šoštanju, Avgust Breje v Stični pa Anton Pevec v Ormožu.

— Smrtna kosa. V Makarski je umrl kanonik Vladimir Bakotič, sin pokojnega šolskega nadzornika in pisatelja Bakotiča. Pokojni kanonik je posebno v mlajših letih veliko pisateljaval ter je med drugim dovršeno prevedel na italijansko Mažuraničovo delo »Smrt Smail-Age Čengića«. Kot duhovnik je bil vzoren, kot človek plemenit. R. i. p!

— Spominska slovesnost na Krfu. Ob letošnjem Vidovem dnevu se vrši na Krfu velika svečanost v spomin tamkaj umrlih srbskih vojakov. Cerkevne obrede izvrši patrijarh Dimitrij, a prisostvoval bo dvor, vlada, zastopniki parlamenta, vojske in vseh javnih korporacij.

— Odposlanstvo Društva narodov v Beogradu. Dne 1. maja dospo v Beograd zastopniki Društva narodov, da se dogovore z zunanjim ministrom zaradi vprašanj, ki se tičejo naše države in lige narodov.

— Kredit za ceste v Sloveniji in Hrvatski. Ministrstvo za javna dela je odobrilo kredit 6 milijonov dinarjev za popravilo cest v Hrvatski in Sloveniji.

— Proslava sv. kralja Jovana Vladimira v Ohridu. Poročali smo že, da proslavi srbski narod letos spomin svojega prvega kralja:

sv. Jovana Vladimira. V to svrhu so izdelali v ministrstvu za vere obširen program. Slavnosti se vrše v Ohridu in sosednjih krajih od 3. do 8. junija t. l. Slavnosti se udeležita kralj in kraljica, vlada, skupščina itd. Cerkevne slovesnosti se bodo vršile v prvi vrsti v cerkvi sv. Klementa v Ohridu in v samostanu sv. Nauma. Razen tega obiščejo udeleženci Studentišče in prisostvujejo odkritju spomenika 400 padlim srbskim vojakom-novincem pod selom Ramne; dalje obiščejo samostan Vseh svetih v Debarcu, samostan sv. Bogo, rodice pri Strugi in samostan sv. Jovana Bigrantskega pri Debru.

— Dober glas zagrebške policije. Te dni se je mudil v Zagrebu načelnik curiške policije dr. J. Müller. Prišel je, da prouči organizacijo in razne ustanove zagrebške policije, ki je tudi v inozemstvu na dobrem glasu. Zanimal se je posebno za pravstvenopolijski in kriminalni oddelek ter za zglasevalni urad.

— Samoumor slovenskega vojaka v Zagrebu. Dne 28. t. m. zjutraj se je v Zagrebu ustrelil 22letni topničar Josip Korošec, doma iz Slovenije. Sprožil si je s palcem desne noge puško v srce in bil takoj mrtev. Vzrok samomoru ni znan.

— Prezaupljiv Slovenec. Strojni ključavničar Leopold Ravbar je 28. t. m. iz Slovenije dopotoval v Zagreb. Tam se mu je pridružil mlad človek in se mu ponudil, da mu razkaže Zagreb. Ravbar je ponudbo sprejel. Neznane ga je odvedel v Maksimir, kjer ga je iznenada napadel in mu iztrgal uro z verižico in listnico, nato pa zbežal.

— Načrti za ureditev belgrajskih državnih parkov Topčidera in Košutnjaka. Komisija za pregled in oceno načrtov o ureditvi Topčidera in Košutnjaka v Beogradu, za katere je bil razpisan mednarodni natečaj, je te dni dovršila svoje delo. Vsega je bilo došlo 29 načrtov; od teh so jih od tekmovanja za nagrado izključili 19. petim načrtom so priznali nagrade, pet so jih odkupili. Prvo nagrado v znesku 120.000 Din so prisodili načrtu pod označbo »The Monster park«, ki je delo dunajskih arhitektov Alberta Escha, Karla Kortačka in Pavla Rückaufa; drugo nagrado v znesku 90.000 Din je dobil načrt geometra Vase Nastića iz Zemuna in dunajskih inženjerjev A. Eglija in V. Debarja; tretjo nagrado v znesku 60.000 Din je dobil načrt treh pariških arhitektov, četrto nagrado v znesku 45.000 Din načrt Gradčanov: Thalhammerja, Pomenza, Hömla in Heigla, peto nagrado v znesku 30.000 Din načrt belgrajškega inženjerja Svet. Jovanovića in dveh peštanskih inženjerjev. Med odkupljenimi načrti je na prvem mestu »Nacionalni park«, delo Ivana Vurnika, izr. vseučiliškega profesorja v Ljubljani, na četrtem mestu pa načrt pod označbo »Moderno, predmetno, monumentalno« mariborske tvrdke Džamonja & drugi; ostali trije kupljeni načrti so delo tekmovalcev iz Pariza odnosno Belgrada (Aleksander Ačović) odnosno Monakovo. Odkupnina za vsak načrt znaša 15.000 Din. Nagrajeni in odkupljeni načrti so razstavljeni v II. moški gimnaziji v Beogradu. Na podlagi teh načrtov napravijo sedaj generalni načrt, po katerem se potem izvrši ureditev Topčidera in Košutnjaka. — Zanimivo je, da sta na dveh važnih gradbenih natečajih zadnjega časa uspešno tekmovala dva Slovenca: za ureditev belgrajskih državnih parkov vseučiliški prof. Ivan Vurnik in za higijensko šolo v Zagrebu Aca Lavrenčič, oba ljubljancana.

— Sam se je operiral. Kurjač Radoslav Kanojlovič v Beogradu je bolehal na želodcu.

Imel je strašne bolečine in čutil je skozi kožo, da se mu je napravil tur. Zdravil se je z vsemi travami in zvesto izvrševal vse nasvete raznih boter, a zaman. Končno si je dal ostro nabrusiti nož, da se operira. V ponedeljek zjutraj je sedel na stol, pripravil skledo za kri in svežo brisačo; nato je pogumno zarezal v kožo, kjer je čutil tvor in začel po rani bežati, da bi došel do tvora. Kri je curkoma lila iz rane in kmalu se je samouki kirurg onesvežen zvrnil po tleh. Našli so ga in odpeljali v bolnišnico, kjer upajo, da kljub težki poškodbi ozdravi.

— Oddaja gradbenih del v šibeniški luki. Dne 24. aprila so bila na dražbi v Splitu oddana gradbena dela za ureditev šibeniškega pristanišča inž. Ljubomiru Iliću za 7.190.000 dinarjev. Pristanišče se zgradi v obliki četverokota 182 krat 132 metrov; pristajali bodo mogli istočasno po trije veliki prekomorski parniki. Z deli začne takoj, ko vlada potrdi izvršeno licitacijo. Razlika med najnižjim in najvišjim ponudnikom je znašala 1 milijon dinarjev.

— Kongres rudarskih nameštencev. Dne 26. aprila se je vršil v Sarajevu kongres Zveze rudarskih in fužinskih nameštencev v Jugoslaviji. Navzočih je bilo do 100 zastopnikov. Zveza šteje nad 700 članov in ima 315.000 Din premoženja. Govorniki so naglašali, da je splošna gospodarska kriza zelo neugodno vplivala na rudarske razmere; nameštenci si obetajo znatno izboljšanje od nameravane komercializacije rudnikov. Za predsednika Zveze je bil ponovno izvoljen inž. N. Belančić.

— Kotor. V zadnjem času so uvedli v Kotoru električno razsvetljavo. V luki so začeli s pripravami za popravilo obale.

— Roparji v Srbiji. V vasi Golobec pri Požarevcu je vdrl 7 neznanih mož v hišo trgovca Jovana Radovanovića. V hiši sta bili samo trgovčeva žena in hčer. Roparji so zahtevali denar. Ko je žena odgovorila, da je njen mož vzel denar s seboj v Požarevac, so začeli roparji obe ženski grozovito trpinčiti, dokler jim ni izročila 1000 dinarjev. Roparji so vzeli denar in razne predmete v vrednosti 6000 dinarjev in pobegnili.

— Predzren napad. V Starem Bečuju v Vojvodini je skušal neki Voletić v družbi več tovarišev izsiliti od premožnega posestnika Hajduške 50.000 dinarjev. Voletić je Hajduško povabil k sebi na dom, češ da ima dobrega kupca za njegovo posestvo. Ko pa je Hajduška vstopil v Voletićevo hišo, so ga nasilneži zgrabili in ga prisilili z batinami, da je podpisal menico na 50.000 dinarjev, potem pa so ga izpustili. Hajduška je zadevo ovadil policiji, ki je ugotovila, da je Voletić že v nekem drugem slučaju na isti način izsilil 20.000 dinarjev.

— Zagoneten beg dr. Vukašina Markovića iz ječe. Glasoviti črnogorski odmetnik dr. V. Marković je, kakor smo že poročali, na velikonočno nedeljo zarana zjutraj na še nepojasnjen način pobegnil iz zaporov okroglega sodišča na Cetinju. Ob pol 4 zjutraj je Cetinjske prebudi silen glas z višine pri sodišču: »Hristos Voskresel!« Bil je dr. Marković, ki se mu je bil po dvakratnem brezuspešnem poskusu beg končno posrečil. Iz svoje celice je ušel dr. Marković na ta način, da je spodaj strl vrata in zlezal na hodnik. Od tam je pač prišel na dvorišče. Le-to pa je obdano s 3 in pol metra visokim, gladkim betonskim zidom, na katerega vrhu korakajo straže, kadar so kaznjenci na dvorišču. Na zidu ni bilo nikakih sledi, iz katerih bi se dalo posneti, kako je dr. Marković prišel čez. Domnevajo pa, da bi bil utegnil zid enostavno preskočiti! Dr. Marković je znan kot nedosegljiv skakalec in tekač. V skakanju se je vadił tudi v ječi in je nedavno v stražniški sobi preskočil 2 metra dolgo in 1 meter visoko posteljo.

— Prva v Jugoslaviji zgrajena letala. V Kotoru so te dni preizkusili prvo letalo domačega izdelka, ki ga je sestavila tvrdka »Ikarus« v Novem Sadu. Tvorica je zgradila doslej šest pomorskih letal, 12 pa jih gradi.

— Razkrinkana bratomorilka. Pred petimi leti je pri Sv. Barbari nad Škofjo Loko umorila Marijana Hribernik svojega slabomnega brata. Marijana je ubila brata s polenom. Ker se ji je izgovor posrečil, češ, da je branila le mater pred divjim bratom, ki je v slabomnosti v resnici včasih »zarogovilil«, in ga v obrambi tako nesrečno udarila, da je obležal mrtev, je bila oproščena. Šele sedaj se je pa dognala povsem drugačna slika. Marijana Hribernik se je sprla z očitvidci umora in ti so jo sedaj spravili v ljubljansko zapore. Marijana je morala svojega brata že dolgo črtili. Res, da je bil slabomnen, ampak drugače priden in razen v posameznih napadih povsem normalen človek. Ko je brat pokrmil živino, se je vračal iz hleva. Pred hlevom ga je Marijana udarila s polenom po glavi, da se je mahoma sesedel in jo baje kleeče prosil: »Marijana, lepo te prosim, pusti me, vsaj ubij me nikar!« Marijana se pa ni zmenila za mlo prošnjo, potolkla je brata na tla in ga po nekaterih udarcih tudi ubila. Mrtvega je zavlekla v hišo in ukrenila vse potrebno. Tudi materi ni moglo biti dosti za sina in dogovorili sta se, kako bi jo Marijana najceneje odnesla. Zato sta fingirali napad blažnega in obrambo, ki je pač zahtevala žrtve. Ljudstvo je v začetku pomiljevalo mater in Marijano, in čisto razumljivo mu je bilo, da je Marijana branila mater, pa pri tem magari ubila brata. Pred kratkim, ko je tudi

ljudstvo zvedelo za žalostno resnico, se je zgražalo. Ni moglo razumeti rafiniranosti in mirne vesti Marijanine. Baje se bo radi dejanja bratomorstva zagovarjala že pri prihodnjem porotnem zasedanju.

— Slabo si je pomagala. — Posestnici V. na Viču št. 51 je pred kratkim obolel enoletni prašič za kozami. Zena, ki je dobro vedela, da ji prašiča zaplenijo, če ugotove bolezen, je prašiča zaklala in razsekala ter je prodala večji del mesa svojim sosedam in znankam. Razen frančiške Gališve so kupile vse, katerim je ponudila, meso tega prašiča. Koliko ga je vsaka vzela in po čem so ga plačale, pa pravijo, da so pozabile. V soboto pa je poginil ženi še drugi prašič tudi za kozami. Zena mu je odrezala glavo in jo zavrgla, ostalo meso pa je shranila v kleti z namenom, da ga tudi razpeče. Pri drugem pa ni imela sreče. Založil jo je občinski mesogled Ivan Škerlj, ki je zvedel, da je žena prodajala sveže prašičevo meso. Pri hišnem ogledu je našel tudi družega prašiča v kleti. Zena je priznala, da ji je prašič poginil in da mu je odrezala glavo, meso pa je hotela nasoliti in posušiti. Ta zgodba z bolnimi prašiči se bo završila pred ljubljanskim sodiščem.

— Ciganska nadloga. V ljubljanski okolici so se začele zelo množiti tatvine domačih živali. Policijske ovadbe poročajo skoro vsak dan o raznih tavinah kurenine in zajcev. Tako je včeraj zopet ovadil posestnik Jože Svete iz Iške loke, da mu je bil ukraden iz hleva na dvorišču 7 tednov star prešič in pa ena koklja in dve piščanca. Tako pri njem kot v soseski je bilo ukradenih več manjših domačih živali in sumijo cigane, ki se klatijo v sosednih gozdovih. Ponoči gredo cigani igrat v mesto, ciganke pa krast.

— Legitimacije in železniške vozovnice s popustom za zagrebški velesejem se dobe v Tourist-Office »Putnik«, palača Ljubljanske kreditne banke.

— Ukraden mlekarški voziček. Posestniku Ivanu Končanu v Dravljah št. 62 je bil ukraden tekem zadnjih treh dni iz zaklenjene shrambe pod kozolecem še skoraj nov mlekarški voziček, vreden 1000 Din. Voziček je bil črno preplešan in je imel ob strani napis I. K.

— Ali že veste? Kaj pa? Da je pričela tovarna čokolada Mirim izdelovati tudi rženo in sladno kavo prvovrstne kakovosti.

— PROTI ODEBELOSTI deluje s kolosalnim uspehom samo »Villanov« čaj. Dobiva se v vseh lekarnah in drožerijah. — Preizvajajo: Laboratorij Mr. D. Villan, Zagreb, Prilaz 71.

— Krasne kamgarne za moške in volnene blagove za damske obleke v vseh modnih barvah kakor tudi perilni krep, froilir, surovo svilo, batiste, elamine in raznovrstno perilo blago, priporoča tvrdka: F. in I. Goričar, Ljubljana, Sv. Petra cesta 29. Prepričali se bode, da kupite tu znatno ceneje kot povsod drugje!

— Legitimacije za Zagrebški velesejem se dobivajo v Publicitas Ljubljana, Šelenburgeva ulica 7-II. Cena Din 40.— tudi po povzetju.

Iz štajerske.

Š Majniški pozdrav v obliki od otrok slikanega knjižnega znaka pošlje podporno društvo za revne učence vsem staršem in mladim ljubom v Mariboru z iskreno prošnjo, da zanj poklonijo za prvi maj dva dinarja. S tem pomladanskim darom hoče društvo oskrbeti našim revčkom perilo. Saj nad 300 otrok nima najpotrebnejšega — čiste srčice. Odbor prosi in upa, da nikdo udane prošnje ne bo odklonil.

Š G. dr. Orest Žunkovič je dodeljen kot zdravnik-pripravnik državni bolnici v Celju.

Š Profesor Lad. Mlakar iz Ptuja se je odpeljal 26. aprila v Prokuplje v Srbijo, kamor je bil po krivici premeščen. Ker noben uradnik ob sedanjih beraških plačah ne razpolaže z gotovino, je prosil ministrstvo prosvete za predjem za službeno potovanje. Predjema pa do odhoda ni prejel. Izposoditi si je moral denar, da lahko pride v kraj, kamor je pregnan. To je prvi slučaj, da so premestili definitivnega slovenskega profesorja, ne da bi uvedli prej disciplinarno preiskavo. To je »službena potreba«, sedaj, ko se bliža šolsko leto koncu! Brez preiskave se prestavlja uradnik na podlo ovadbo ljudi, ki krivijo hrbte pred gotovimi ljudmi!

Š Smrtna kosa. V Mariboru je umrl v nedeljo 26. aprila po dolgotrajni mučni bolezni 16letni Mirko Košir, sin znane in ugledne primorske družine. Pokojni je bil priden in priljubljen dijak III. razreda meščanske šole in vrl član orlovskega naraščaja v Mariboru.

Iz Primorske.

p Umrl je 30. m. m. v Kredu pri Kobari-du g. Jakob Lovrenčič, oče profesorja, znanega pisatelja g. dr. Jožeta Lovrenčiča. Bil je vzoren krščanski mož. Svetila mu večna luč! Preostalih naše iskreno sožalje!

p Toča na Goriskem. Dne 22. t. m. je pobila toča na Dobrovem, v Biljani, Šmartnem in delu Medane. Škoda na drevju in trti je znatna.

p Obupen čin nesrečnice. V Tribušah na Goriskem je skočila s svojim nezakonskim otrokom v vodnjak in utonila vdova Marija Horvat. Horvatova je do vojne srečno živela s svojim možem in tremi otroci. Potem je mož odšel v vojno, a ona je kot begunka do-

bila streho in zaslužek na nekem veleposestvu na Kranjskem. Tekom časa se je udala gospodarju in postala znova mati. O tem je zvedel njen mož, ki se je iz obupa umrtil. Kasneje jo je veleposestnikova žena segnala s posestva. Horvatova se je vrnila v domačo vas, kjer je živela v veliki bedi. Po vrsti so ji umrli vsi zakonski otroci; ostala je sama z nezakonskim detetom. To jo je še bolj potrla in minoli terek je z otrokom v naročju skočila v vodnjak, kjer sta oba utonila.

p Nova šola. V Renčah so minolo nedeljo slovesno položili temeljni kamen za novo šolo.

p Promet v Trstu. V letošnjem januarju je znašal uvoz v Trst po suhem 1.486.491 stotov, po morju 1.159.655; izvoz 1.028.122 in 961.166; skupaj uvoz 2.646.146, izvoz 1.937.238. Skupni promet 4.633.434.

p Nova ladja. Ladjedelnica v Tržiču (Monfalcone) je zgradila za tvrdko Cosulich v Trstu motorno ladjo »Giulio«, vsebujočo 6000 ton in namenjeno za blagovni promet.

p Društvo za boj proti tuberkulozi je nakazal tržaški občinski svet 40.00 lir za sprejem 50 revnih otrok v gozdno šolo.

p Vpoklic vojakov. Za nedoločeni čas odpuščeni vojni obvezanci leta 1905 so bili o Veliki noči poklicani spet v aktivno službovanje.

p Opatija je bila letos drugič po vojski že o Veliki noči polna odličnega mednarodnega občinstva. Večina gostov je iz Srednje Evrope, zlasti z Dunaja, Monakovega, Budimpešte in Prage.

Iz Ljubljane.

Ij Razgrnitve stalnih volivnih imenikov za volitve občinskega odbora za mesto Ljubljano. V smislu člena 6. zakona o volivnih imenikih se javno razglašajo, da so stalni imeniki za volitve občinskega odbora za mesto Ljubljano od deželnega sodišča potrjeni ter od današnjega dne nadalje pri mestnem magistratu (mestni volivni kataster, Mestni trg št. 2. I. nadstropje, soba št. 21) ob običajnih uradnih urah od 8. do 14. ure stalno razgrnjeni vsakomur na vpogled. Vsakdo ima pravico, da v navedenih urah abecedni volivni imenik pregleda, prepiše, razglasi ali natisne ter da zahteva bodisi zase, bodisi za drugega, naj se popravi v njem, kar misli, da je treba popraviti. Popravek volivnega imenika se more pri mestnem magistratu zahtevati neposredno ustno ali pisмено ter se morajo vsaki zahtevi popravka priložiti potrebna dokazila. Za dokaze morejo služiti samo polnovernjavne listine. Pri eventualni volitvi občinskega odbora bodo smele glasovati le one osebe, ki so vpisane v ta volivni imenik. Po določilih člena 12. navedenega zakona 15 dni po razpisu volitev zahteve po popravkih niso več dopustne. — Mestni magistrat v Ljubljani, dne 30. aprila 1925.

Ij Občinska davščina na ponočni obisk gostiln. Ali je na mestu taka občinska davščina, ali ni? Vsak trezno misleč človek bo moral priznati, da je davščina ne le umestna, temveč socialna popolnoma upravičena in utemeljena. Le nekaterim demokratskim(?) ljubljanskim mogotcem ne ugaja, da jih moti ob 10. uri natakarcia z listki v roki, v takrat že razgretih razgovorih, ali da moti kasneje kak kontrolni organ v strumni stoji svojega šefa. Ta davščina ni uvedena le v Ljubljani, temveč tudi v drugih mestih, pa tudi po nekaterih občinah na deželi, zlasti tam, kjer je tujski promet; a nikjer ni še padlo komu v glavo izvzemši glave nekaj ljubljanskih demokratov(?) da bi zahteval, naj se ta davščina ukine. Nasprotno, ujava se, kjerkoli mogoče. In kaj zahteva izvestna gospoda v Ljubljani? Nič več in nič manj nego to, da naj se ukine omenjena davščina, da plača vse to, kolikor bi vsled ukinitve davščine na ponočni obisk manj prejela mestna blagajna, da naj vse to plača povprečni dnevni konsument iz mesta in z dežele, ko je po dnevi v večino navezan na gostilno ali si, kdor pač more, zvečer privoščiti kupico vina po trudapolnem delu. Občinstvo na splošno, pa tudi ogromna večina gostilničarjev, je proti takemu podraženju vina. Zato zahtevamo odločno, da oblast »sklepa« (?) ljubljanskega gerentstva ne potrdi. Kdor hoče sedeti po 10. večerni uri v gostilni in kavarni, naj le plača bori dinar! Saj stori to prostovoljno; nikdo ga ne sili. Ali pa naj gre preje spat. Zato je ta davščina s socialnega stališča popolnoma opravičena, dočim bi bilo povišanje vinske cene socialna krivica za one v prvi vrsti, ki so navezani na prehrano v gostilnah; saj je znano, da to brez pijače prav težko dobiš, ali vsaj gledajo te postrani, če ne piješ. Je pa tudi še tale moment. Mnogi pošteni gostilničarji bi silno neradi in s težkim srcem zvišali cene pijači; na drugi strani pa pri vseh ogromnih davkih ni mogoče zahtevati od njih, da bi plačevali tako veliko povišanje doklad iz lastnega žepa. Tudi iz tega razloga se upira čut socialne pravičnosti odpravi davščine na ponočni obisk in istočasni prealativni breme na izpadek dohodkov na ramena konsumentov in obrtnikov. Izgovor ali vprašanje, kako se je porabljal dohodek od davščine na ponočni obisk, in pa insinucija, da bi se bil porabljal v druge nego določene namene, vse to je — oprostite — bedasto. Dehodek je bil določen za ubožne namene, a listki so morali biti plačani mestni blagajni takoj ob prejemu. Naj se torej potrudijo gg. gerenti k mestnemu knjižničarstvu ter ondi vprašajo, če so bili vsi pre-

jemki iz tega naslova v resnici tudi vknjiženi med dohodki ubožnega zaklada. Potem pa naj še vprašajo referenta za ubožne zadeve, kako so se porabljali. Pa bo! Povišanju doklade na vino pa velja naš odločen protest.

Ij »Ljubljana« pozivlje vse člane moškega zbora, da se polnoštevilno udeležijo skupne pevske vaje za zvezin koncert, ki se vrši v soboto, dne 2. maja t. l., ob 8. uri zvečer v prostorih Glasbene Matice. Vsi in točno!

Ij V spomin na pokojnega p. Placida so darovale za novo cerkev sv. Frančiška v Sp. Šiški č. šolske sestre 500 in neimenovana 20 Din.

Ij Odmera najmarine. V »Slovenec« v številki 96 prinaša obvestilo davčne administracije, da je odmera najmarine dovršena in zavezanec dana v pogled od 1.—15. maja, in pristavlja, da se plačilni nalogi ne bodo razpošiljali. Plačilne naloge imajo v veliki večini po vseh deželah Jugoslavije, celo v Srbiji, le pri nas jih je finančna delegacija samovoljno ukinila. Vse prošnje, vse zahteve, vse osebne intervencije so bile zastoj! Izgovarjali so se, da provzroči to preveč dela, stroškov in ne vem še kaj drugega, kakor da bi spisovanje, pošiljanje položnic in zopetno vpisovanje, ne glede na delo čekovnega urada, ne prizadelo uradnikom nobenega dela: Cela vrsta slučajev nam je bila javljenih, da so bile položnice nepravim osebam dostavljene, da so se vršile pomote glede davčnih predmetov, toda vse to ni moglo finančne uprave prisiliti, da bi izdala ukinitve plačilnih nalogov. In segaj naj davkoplačevalci ob času, ko so davčni uradniki čez glavo zaposleni s prejemom hišnega davka, čaka cele ure, da pride na vrsto, še išče v gneči po zapisniku, če se mu je davek pravilno odmeril. Ali naj ljudje hodijo 2—3 celo 4 ure daleč v določenem roku gledat na davkarja v zapisnik? Na pritožbo poslancev zaradi plačilnih nalogov je finančni minister izjavil, da je to zadeva finančne delegacije. Toda ker finančna delegacija doslej ni hotela zahtevati po plačilnem nalogu ustreči in tej zahtevi se danes prav trdovratno kljubuje, pozivljamo naše poslance, da resno nastopijo pri finančnem ministru, da on za kake, da se izdaja plačilnih nalogov zopet vpelje, in to za vse vrste državnih davkov. — Več hišnih posestnikov.

Ij Samomor starke. Že blizu 60 letna užitkarica Ivana Kocjan, doma iz Štepanje vasi, je stanovala v zadnjem času pri svojem sinu na Dolenjski cesti št. 25. Starke je postajala v zadnjem času vedno bolj otožna in silno razburljiva. Domišljala si je, da hoče njen sin prodati domačijo in da bo morala iti po svetu med tuje ljudi. O tem pa seveda ni bilo niti govora. Včeraj zjutraj za rana pa je našel sin večna vrata na dvorišče odprta. Čudno se mu je zdelo, kdo bi šel tako zgodaj na dvorišče in šel je vprašati hči, če je mati pri njej. Ta mu je odgovorila, da se pri njej ni zgledala. Prvotno je mislil sin, da je šla mati zgodaj k maši. Ker pa se le predolgo ni vrnila, so jo šli iskat. Našli so jo v vodnjaku. Policijska preiskava je ugotovila takoj po ovadbi, da je žena v svoji zmedenosti in otožnosti skočila v vodnjak. — Seveda tudi ni izključena možnost, da je žena padla v vodnjak. Truplo so še tekom dopoldneva potegnili iz vodnjaka.

Ij Gostilniški hlevi. Lastniki, kakor tudi najemniki gostilniških hlevov se opozarjajo ponovno na naredbo bivše drž. vlade v Ljubljani z dne 26. avgusta 1913, št. 22070 glasom katere so dolžni svoje hleve tedensko vsaj enkrat zlasti pa po sejmskih dnevih očistiti in razkužiti. Tudi morajo voditi glede vseh konj, ki se jih postavi (tudi mimogrede) v njih hleve natančne zapiske, iz katerih mora biti razvidno ime konjskega lastnika, število konj in čas vhlavljenja. Prestopki teh predpisov se bodo kaznovali v smislu § 10. zak. z dne 6. avgusta 1909 dež. zak. št. 177.

Ij Dobra večerja ljubljanskih ribičev. Ljubljanski ribiči so mogočni in ponosni ljudje, ljubljanski ribiči imajo svoje prav posebne muhe, imajo pa radi prav dobre večerje in nič manj dobre gostilne. So pa složni in v složnosti so že zdavna sklenili, da je kapljica pri Mačku za vodo najboljša in da tam tudi beseda najlepše teče in pa vsak teden so imenitne strelske vaje tam. Zato so pa ribiči največ pri Mačku in še celo strelskih vaj se udeležujejo in pa dobrega ričeta. Pa so pred dnevi ribiči nalovili lepo kopico rib. Življenje so jim hoteli še ohraniti do petka zvečer, v petek zvečer bi naj pa romale v ponev in na krožnike pred vnete ribiče. Kam pa z ribami do petka? Treba jim je vode in sicer vedno se menjajoče vode, sveže, drugače se osmrade. Pa so bili ribiči v resnici v veliki zadregi. Sami nimajo doma takih naprav, drugod je nemogoče. — »Kaj pa v bazenu vodnjaka pred rotovžem?« je sprožil ribič. »Ne smemo« — je skomignil drugi ribič. »Vodnjak je vendar dotok Ljubljanske, ribe so itak polovljene v Ljubljani, kdo nam kaj more. V bazen z njimi do petka!« jim je svetoval prijazen človek, ki pa ni ribič. Ribe so romale v bazen in prav prijetno jim je bilo tisto večno curkanje vode iz vrčev povodnjakov in tudi družbe ni bilo malo, hrane celo preveč. Deča jih je krmila s pomarančami, bomboni, goske s tortami, delavci s črnim kruhom; vse so je zgoščalo na duu v umazano in sluzasto plast, v zamata vodnjaku in magistratu. Ribe so

pa živele prav brezskrbno, kot bi prav nič ne slutile petka. Ribiči so si čisto po rangi in po zaslugah zaznamovali in določili svoje žrtve in petek je bil že blizu. Pa se je gospodom na magistratu ribogojstvo v starodavnem vodnjaku le pristudilo in gospod je velel poloviti ribe in jih spustiti v Ljubljano, v svojo rojstno domovino. »Dotok« Ljubljanice so pa očistili. Ribiči so v petek že cel popoldan namakali grla z dobrim evičkom pri Mačku za vodo, vse v svetem trudu, da bi jim ribe boljše tekale. Proti večeru so šli loviti v »dotok« Ljubljanice, v predrotovski vodnjaku. Bil je pa že prazen in ribe so plavale že bogvejek po Ljubljani. Strašno jih je pogrelo; doma so vsi odpovedali večerjo in postili so se že po dva dni, da bi jim ribe boljše tekale na zadnje pa taka

smola. Baje so jezo do dobra zalili in se drugi dan pritožili na samem magistratu. Magistrat jim ni mogel pomagati, ostali so morali pač brez večerje. Zvedeli so pa hkrati, da se bo vršila najbrž zanimiva in za Ljubljano in za ljubljanske ribiče imenitna razprava o dotoku Ljubljanice in o pravicah ribičev do izkoriščanja tega.

Ij Policijske vesti. Policija je aretirala včeraj Teodorja Starčnika kot nevarnega begunca, ki bi moral tudi nastopiti sodno zaporno kazen. — Ovač je bilo vloženih večeraj 7, in sicer ena zaradi tavnine kuretnine in radi tatvine mlekarkega vozička, ena radi razpečavanja mesa bolnega in crknjenega prešiča, dve radi prestopka cestno policijskega reda in po ena radi pijanosti in pa radi prestopka obrtnega reda.

Prosveta.

SV. PISMO NOVEGA ZAKONA.

(Izdala Bog. Akademija v Ljubljani.)

Glede na izvajanja g. prof. Zidanška v »Naši Straži« (10. in 15. aprila t. l.) o novem slovenskem sv. pismu naj mi bo dovoljeno naslednje pojasniti: Načela, po katerih se je priredil slovenski prevod, so plod znanstvenega raziskovanja na polju zgodovine bibličnega teksta. Znanstveniki, katoliški kakor tudi protestantski, jih priznavajo kot prava. Podpisani sem se meseca februarja l. 1923. razgovarjal o teh načelih s tremi najodličnejšimi člani biblične komisije v Rimu (Fonckom, Höpfom in Freym). Odobravali so jih vsi. Ko sem se pravkar mudil za sv. leto v Rimu, sem predložil P. Foncku, profesorju na papeškem bibl. zavodu, dovršeni prvi del Novega zakona in mu še enkrat prečital načela za prevod, kakor smo jih na kratko povzeli v Uvodu. Z njimi popolnoma soglašam. Ko sem mu v razgovoru prebral tudi oceno v »Straži«, je dejal s podarkom: »Povejte javnosti, da delate v popolnem soglasju s člani biblične komisije. Povejte, da moramo prevajati iz izvirnega teksta zaradi protestantov, da jih ne odbijemo, ampak jim ugodimo pot v kat. Cerkev. Če kdo trdi, da Rim ne odobrava prevajanja po izvirnikih, naj ve, da profesorji papeškega bibl. zavoda v Rimu pravkar prirejajo italijanski prevod po izvirniku in je prva knjiga (II Pen-tateuco) že izšla.« — Toliko v pojasnilo in pomirjenje tistim, ki mislijo, da je Rim proti prevodom sv. pisma po hebrejskem in grškem tekstu. Kritika v »Naši Straži« je v tem pogledu preozkosrčna.

Podrobnejši odgovor na posamezne očitke prinese Bogoslovni Vestnik, ker take diskusije ne spadajo v dnevno časopisje.

Prof. A. Snoj.

KRIŽ NA GORI

glasilo katoliškega slovenskega dijaštva, ubira vedno višji pot k vrhovom katoliškega svetovnega nazora. Njegov smoter je navdušiti mladino za katolištvo, ki bo res koreninilo v srcih, se praktično izdejstovalo in ustvarjalo najvišje kulturne, občestvene, socialne vrednote; katolištvo, ki mora pomeniti vodilno silo v življenju tako posameznika kakor celokupne človeške družbe. Kríž na Gori se je pojavil v važnem razdobju našega duhovnega življenja, ko katoliška mladost po vseh deželah, med vsemi narodi išče, kako v novih oblikah, po še neprehojenih potih, po metodah, primernih nastopajoči bodočnosti, oživiti katolištvo v lastnih srcih, ga posredovati drugim in dvigniti iz njegovih globin zaklade, ki so prav našemu času, naši miselnosti in težnjam prikladni.

V številkah 9—10, ki sta pravkar izšli, riše F. Tersekav v članku »Stična« (tam bo avgusta letos dijaški teden) smernice katoliškega dijaškega pokreta naših dni (»Stična« bo prijateljski sestanek, ne toliko zadeva organizacije, kolikor odziv na klic iz lastnih src, in niti najmanj kakšna manifestacija. Duha reklame, pokazovanja in oficijelnosti moramo sploh izkiniti iz naših vrst. Katolištvo je stvar spontanega izliva iz prepolne duše, obenem pa tihega dela ter popolne odkritosrčnosti. Mora biti, kakor če seje seme v brazde in čakaš, da tiho dozori, pa veruješ v silo življenja in milostnočudežno dejstvojanje večnega Tvorca«). — Dr. Josip Jeraj nam podaja zaokroženo sliko o katoliškem človeku. (»Katoliški človek ne živi od naukov, moralizirajočih zapovedi, kakor protestantski, racionalistični, temveč iz globokih verskih intuicij... Katoliški biti se pravi, živeti od globokih božjih, milostopolnih inspiracij, od ganutja božjih skrivnosti, od mističnega občevanja z Bogom. Katoliški človek, ki živi tako v intimnem stiku z Bogom, je samoposebi tudi moralen, a njegova moralna ne izvira toliko od zunanjih se vsiljujočih zapovedi, temveč iz globokih verskih doživljanj.«) — Silno zanimiv in krvavo potreben je članek dr. F. Cibaja o Erosu, ljubezni, ki se pri nas čisto pojmuje ali grobo živalsko ali pa breztelesno platonično, kar ne odgovarja dejstvu. Pisec krasno dokazuje, da Eros ni spolni nagon, da pa je tudi Platon zgrešil bistvo ljubezni. (»Spolnost je brez dvoma nagon z izrazitimi značajem potrebe in s ciljem, priti do nepopisne in razmeroma kratke telesne bližine in združitve z drugim bitjem, s katero je združeno čutno zadovoljenje. Vsa smer teženja gre proti drugemu bitju in za združitvijo. Nasprotno eros adloži na noben nagon,

ampak duševno stanje brez vsakega značaja potrebe in teženja po njeni zadostitvi. Eros je izpolnjevanje samega sebi, popolno zadovoljenje in popolna blaženost in vzhajenost, ki je pustila vse teženje že daleč za sabo. Kakor upam še izkazati, vsebuje eros še druge sile v sebi, da ni golo čustvo ali razpoloženje in sanjavo tipanje za nedoglednostjo.«) V ta članek se mora vsak mlad človek do dna poglobiti; pomenil bo mnogim odrešenje. — V. Fajdiga piše o optimizmu, »ki je predpogoj dela, ki ga zahteva od vsakega posameznika današnji čas, predpogoj nove dobe, ki naj znači prelom s staro...«) Je še drug drobni praktične važnosti in nekaj lep-slovja (Franc Vodnik).

Mladi, ki ste naša bodočnost: Dalje po visoki poti k zvezdam! A. R.

pr Veliki pevski koncert Zveze slov. pevskih zborov, v nedeljo dne 3. maja t. l., prične točno ob treh popoldne, ker se večina sodelujočih društev vrne domov s prvimi večernimi vlaki. Opozorjamo še enkrat vse, ki nameravajo posetiti koncert, da si preskrbe vstopnice v predprodaji v Matični knjižarni, da ne bo pred začetkom koncerta takega navala pri blagajni kot lansko leto. Tam se dobe tudi vzporedi koncerta.

pr Koncert Glasbene matice v Mariboru. Orkester in pevski zbor mariborske Glasbene matice priredita 6. maja 1923 pri Götzu velik in skrbno naštudiran pomladanski koncert. Radi zunanjih obiskovalcev, zlasti učiteljskega je za koncert določena sredo. Da seznanimo občinstvo tudi s francosko glasbo, bo orkester podal dve srčkani deli Berliozovi, zraven pa Dvořakovo simfonijo v E-molu. Pevski zbor bo podal osem krasnih mešanih in moških zborov, katere bo pel tudi dne 12. maja v Belgradu in pri drugih koncertih, katere priredi tekom svoje turneje po državi. Začetek koncerta ob 20. Predprodaja vstopnic pri Bršniku in Höferju. Ker so vstopnice za matične koncerte redno razprodane že v predprodaji, svetujemo občinstvu, da si vstopnice pravočasno rezervira.

pr O sodobni ruski lirski glasbi, kakor se je razvila po prevratu v obeh kulturnih centrih velikega ruskega naroda, nam bo podal jasno sliko IV. abonma koncert, katerega priredi Filharmonična družba v ponedeljek, dne 4. t. m. Na tem koncertu nam zapoje odlična koncertna pevka ga. Anka Koščević-Badalić celo vrsto samospetov najnovejših ruskih glasbenikov, ki delujejo danes večinoma v Petrogradu in pa v Moskvi. Za nas so to povečini neznana imena, ki pa zavzemajo v glasbenem svetu jako odlična mesta in ki se popolnoma ločijo od onih glasbenih velikanov, ki živijo in delujejo v raznih evropskih središčih izven mej svoje domovine. Gospa umetnica, ki izvaja program, se odlikuje po izredno lepem glasu ter umetniškim prednašanjem. Vstopnice v Matični knjižarni.

pr 5. številka »Preroda« s priložo »Zdravje« je ravno kar izšla; vsebina je pestra, zanimiva in aktualna. Ljubljancem bo še posebno zanimal uvodni članek v »Zdravju«: »Vrtno mesto Ljubljana«. — List izhaja mesečno na 32 straneh ter stane letno samo 25 dinarjev. — Naroča se pri upravi: Ljubljana, Poljanski nasip 10.

Narodno gledališče v Ljubljani.

DRAMA:

Začetek ob 20 zvečer.

Petek, 1. maja: ZAPRTO.

Sobota, 2. maja: ROKA ROKO UMIRI OBROZ. Red D.

OPERA:

Začetek ob pol 20 zvečer.

Petek, 1. maja: PRODANA NEVESTA. Ljudska predstava pri nižnjah cenah. Izven.

Sobota, 2. maja: CAVALLERIA RUSTICANA, GLUMACI. — Izven.

Narodno gledališče v Mariboru.

Petek, 1. maja: Zaprto.

Sobota, 2. maja: »Marta« ab. E. Premijera.

Začetek predstav s 1. majem. 1. maja se bodo pričele predstave na mariborskem odru ob 20 (osmih) zvečer, kot je to običajno vsako leto v poletnem času.

Iz širnega sveta.

sv Kdaj bo konec sveta? Italijanski listi poročajo, da so našli v neki stari koži rokopis prerokovanja nekega kapucina. Rokopis je pisan okoli leta 1760. Vsa v rokopisu našeta prerokovanja so se doslej izpolnila. Tako je kapucin prerokoval za leto 1792. francosko revolucijo in iznajdbo giljotine, za l. 1830. zopet revolucijo, za l. 1848. upor v kraljevini Neapol in meščansko vojno v Franciji. Svetovno vojno je napovedal za l. 1915. Za l. 1925. prerokuje potrese. L. 1950. se bodo pokazala tri solnce, l. 1960. bo Sicilija izginila v morju, l. 1970. bo Španija in Francija uničili potres, l. 1980. bo divjala kuga v Aziji, 1990. bo nastala vsled solnčnega mrka dolgotrajna tema in l. 2000. bo konec sveta.

sv Olga Novikova umrla. V Londonu je preminula znana ruska politična pisateljica, Olga Novikova v starosti 85 let. Bila je sestra znanega ruskega diplomata Novikova. V sedemdesetih letih je stala v pisemskih stikih s plzenskim ruskim krožkom. Zaradi nekaterih člankov ji je bilo bivanje med Čehi oteženo. Rajna je bila navdušena glasnica angleško-ruske zveze.

sv Udeležba žensk na revolucionarnem gibanju v Bolgariji. Kakor poročajo listi, so bile na zadnjih dogodkih v Bolgariji v znatni meri udeležene tudi ženske, vendar le v popolnoma podrejeni vlogi. Bile so to samo kupljene žene, ki so za denar in lepe obleke opravljale kurirske posle in bile pri tem za vse na uslugo. Baje niti vede niso, kako stvari služijo. Veliko teh žensk so že zaprli. Kakor vemo, sodelujejo drugače žene pri revolucijah in revolucionarnih gibanjih iz prepričanja. Zato imamo zglede zlasti v Rusiji in Nemčiji.

sv K. H. Voigt umrl. Na Dunaju je te dni umrl znani izdelovalec gosli Karl Hermann Voigt.

sv Zračna zveza Celovec—Dunaj. Celovski občinski svet je v svoji zadnji seji sklenil, da se mestna občina udeleži osnutja »Koroške družbe za letalski promet«. Družba uvede z dnem 3. maja t. l. zračni promet med Celovcem in Dunajem s enim letalom tipa Junker. Vsak teden napravi letalo šest poletov: tri na Dunaj in tri z Dunaja v Celovec; ob nedeljah bo letalo na razpolago za polete na Vrbsko jezero. Vožnja na Dunaj bo trajala dobri dve uri in bo stala 100 šilingov. Če bo treba, uvedejo še drugo letalo. V finančnem oziru bo občina udeležena s približno 55 odstotki. Celovec postane postaja na letalski zvezi med Dunajem in Italijo.

sv Esperanto. V Parizu bo zborovala od 14. do 17. majnika konferenca, ki bo študirala vprašanje, kako je možno uporabljati esperanto v trgovini, industriji in v znanstvu.

sv Telefon bo v Italiji oddala država s 1. julijem zasebnim podjetjem. Italija računa gospodarska leta od 1. julija do 30. junija in ne od 1. januarja do 31. decembra.

sv Zvezdarna v Grenlandiji. Dansko zunanje ministrstvo je sklenilo napraviti ob grenlandski obali zvezdarno. Če se bo obnesla, jo bodo povečali.

sv Smrt macedonskega časnika. V Sofiji je umrl Anton Drandar, doma iz Velese, ki je napisal nekaj del o macedonski svoji domovini. Njegova najplodovitejša delavnost spada še v dobo turške vlade. V l. 1867. je izdal knjigo »Položenje na kristjanizem v Makedoniji« in malo pozneje »Considerations sur la guerre Européenne au point de vue Balcanique« (Premišljevanja o evropski vojni s stališča balkanskega). Zadnje njegovo delo, napisano v nemškem jeziku, je izšlo v Lipskem pod naslovom »Turška uprava v Makedoniji«.

sv Smrt čudnega pritikavca. V Napolju je umrl te dni pritikavec, znana ulična prikazen. Pri raztelesenju so zdravniki ugotovili, da je imel dvojna prebavila. Tudi nekatere druge organe je imel dvojne. Odtod razlagajo njegov nenavaden dober tek. Njegovo truplo so shranili na kliniki v znanstvene svrhe. Pritikavec je bil visok 1.15 m.

sv »Indizacija« indijske armade. Anglija je pristala na to, da se v indijski armadi izvede indizacija, to je, da se angleško častništvo zamenja z domačini. V to svrhu so ustanovili dve šoli za vzgojo indijskih častnikov: pripravljalo šolo v Indiji, v katero vstopajo mladi Indijci v starosti 11—12 let in ostajajo tamkaj do 16. leta; nato jih pošljejo v višjo vojaško šolo na Angleško, kjer dovrše dveletni tečaj, položijo častniški izpit in postanejo podporočniki. Nato jih pošljejo nazaj v Indijo in uvrste v svrhu enoletne službe v kak angleški polk. To je edino, kar pride tak častnik v položaj, da poveljuje angleškim vojakom. Nato ga uvrste v domačo indijsko vojsko. Ti častniki imajo veliko prednost pred častniki, ki izidejo neposredno iz vojske; poslednji imajo sicer podobne naslove in uniforme, praktično pa niso več nego navadni podčastniki. Proti tej razliki se Indijci odločno upirajo in zahtevajo, da se oboji častništvo izenači. Med Angleži je mnogo nasprotnikov indizacije indijske armade, ker menijo, da zna biti Indijec sicer izvrsten vojak pod dobrim tujim poveljstvom, manjkajo mu pa potrebne kvalitete za poveljevanje in vodstvo. Baje se tudi domačini raje pokore angleškim častnikom nego domačim, ker brezpogojno zaupajo v njihovo avtoriteto in nepristranost. Kljub vsemu temu pa se je angleška vlada iz poli-

tičnih razlogov odločila za indizacijo, ki jo je poverila generalu Rawlinsonu. Indijska armada šteje danes okroglo 200.000 mož angleških in indijskih čet.

sv Člani ameriškega kongresa po veroizpovedanju. V sedanjem kongresu Združenih držav je 36 katoličanov, v zveznem senatu so pa 4. V obeh zbornicah je dalje: 117 metodistov, 74 presbiterijancev, 79 episkopalcev, 53 baptistov, 38 kongregacionalistov, 22 krščanskih učencev, 19 luteranov in 8 judov; ostali so pripadniki raznih manjših verskih ločin.

sv Kompas za aeroplane. Pariški listi poročajo o iznajdbi kapitana Le Prieur. Napravil je aparat, ki omogoča aeroplanom direktno pot, tudi če jih vetrovi spravljajo v napačno smer. Prvi inženir v akademiji mornarice Leboeuf je predaval o aparatu v akademiji znanosti. Aparat imenuje »navigraf«; praktično so ga prvič preskusili pri nekem poletu iz Francije v Afriko. Aeroplan je na poti čez Sredozemsko morje, 200 km, zavil samo dva kilometra v stran, na nadaljni 320 km dolgi poti 1 km, na zadnji 450 dolgi progi 4 km. Leboeuf računa, da bi bila zgrešitev brez uporabe navigrafa in samo z uporabo navadnega kompasa dosti večja: 65 km, 13 km, 85 km. Že te številke zadostujejo za dokaz, kako potreben je navigraf; posebno še, če plavaš čez morja in puščave, ki ne nudijo nobenega oporišča za ugotovitev, kje se nahajaš.

sv Proti modernim oblačem je izdalo poseben ukaz ravnateljstvo trgovske akademije v Pragi. Ukaz graja moderne globoko izrezane in kratke ženske obleke in jih imenuje »brezobzirnost napram onemu, ki mora gledati neoblačeno telo.« Ukaz preti učenkam, ki bi ne prihajale v šolo v obleki, ki je primerno visoko zapeta in primerno dolga, z izključitvijo iz šole. Če fantje lahko prihajajo v šolo dostojno oblečeni, naj prihajajo v šolo v dostojni obleki tudi dekleta, pravi strogi ukaz.

sv Nerodno. V neki francoski vasi je zbolela učiteljica. Namesto nje je učil učitelj. Ko je učiteljica ozdravela in je prišla nazaj v šolo, so vse učenke štrfale; rekle so, da jih je učitelj dosti več naučil in da ne marajo več zanjo.

sv Prebivalstvo Zedinjenih držav Severne Amerike. Zadnje ljudsko štetje 2. januarja 1920 je izkazalo 105.711.000 prebivalcev. Za 1. januar 1923 je preračunil centralni statistični urad 110.883.000, za 1. januar 1924 112 milijonov 826.000, za 1. januar 1925 114 milijonov 311 tisoč. Od lani se je prebivalstvo pomnožilo za 1.3 odstotke; naravni prirastek je bil štirikrat večji kakor doseltnveni.

sv Hitro je šlo. Neka dama se je peljala iz Pariza v Marseille. Ročna torbica ji je padla v umivalnici skoz odvajalno cev na tir. Ko je prišla v Lyon, prvo postajo, je vzela avto in je drvela nazaj; čakali so jo orožniki, ki so torbico pobrali in so ji jo takoj lahko izročili. Obojestransko veselje: torbica na eni strani, nagrada na drugi; tako so si mislili. Ko je pa pogledala noter, vsebine ni bilo več, manjkal je lepi biserni obesek, obstoječ iz 196 biserov, in druge dragocenosti v vrednosti 500.000 frankov.

sv Novo poštne znamke bodo dobili v Avstriji s 1. junijem. Sedanje znamke bodo prodajali še do 31. maja. Nove dopisnice bodo izdali 1. oktobra.

sv Lep jubilej. Vseučilišče v Paviji bo slavilo od 20.—22. maja 11-stoletnico svojega obstoja.

sv Severni tečaj bodo raztopili. Profesor Low v Londonu je znan po svojih radioelektričnih metodah. Sedaj se peča z načrtom, ki bo prekosil vse, kar je dosedaj videl svet. V zaledenele pokrajine Severnega Ledenege morja hoče poslati močne elektrotermične valove in jih raztopiti. Da dokaže možnost uspeha, je pozval angleške častnike svoj laboratorij, kjer je s pomočjo termičnih valov stopil v precejšnji razdalji se nahajajoč velik kos svinca.

sv Siamске knjige. Na razstavi knjig v Firenzi vidimo tudi knjige iz Siama. Poslali so okoli 400 zvezkov, med njimi dela sedanega siamskega kralja in razprave o Benetkah in o »Romeo in Julija«.

sv Slabo leto slaničkov. Letonji lov na slaničke je bil na Švedskem izredno slab. Ujeli so jih samo za 1.800.000 kilogramov v vrednosti 165.900 švedskih kron. Lani so jih naložili 5.200.000 kg, vrednost 520.000 kron. — Švedska krona je okoli 17 dinarjev.

sv Grozen čin veleposelnikovega najemnika. Iz Neumünstra se poroča, da je najemnik veleposelstva Birkenhofs postrelil svo domačo živino (15 konj, 20 krav in 5 prašičev), potem pa še ženo kakor tudi sedemdesetletno taščo. Naposled je zapalil poslopje in ko je bilo vse v najhujšem plamenu, je ustrelil še samega sebe.

sv Vsak Francoz bo imel svoj avto. Ford bo napravil v severni Franciji tovarno za izdelovanje avtomobilov in bo zaposlil tam 25 tisoč delavcev. Pravi, da bo prodajal avtomobile po izredno nizki ceni in da bo imel v desetih letih vsak Francoz svoj avto.

sv Naval Amerikancev v Evropo. Svičarske zvezne železnice imajo v Newyorku svojo potovalno pisarno. Ta pisarna dobi vsak dan 200 do 250 prijav za potovanje v Evropo, tako da računijo za poletne mesece z velikanskim navalom ameriških turistov.

Gospodarstvo.

Gibanje obrtništva v Sloveniji.

Iz statistike, ki jo je sestavila Trgovska in obrtniška zbornica v Ljubljani, posnemamo, da je bilo v prvih treh mesecih t. l. prijavljenih 458 obrtniških obratov, odjavljenih pa 256. Odgovarjajoče številke za zadnje četrtletje lanskega leta so 421, oziroma 204.

Kako se je gibal stanje obrtništva od 1. januarja 1923, kažejo sledeče številke:

	Prijave	Odjave
1. četrtletje 1923	499	184
2. četrtletje 1923	496	251
3. četrtletje 1923	529	258
4. četrtletje 1923	407	452
1. četrtletje 1924	477	495
2. četrtletje 1924	590	203
3. četrtletje 1924	379	178
4. četrtletje 1924	421	204
1. četrtletje 1924	458	256

Med novoustanovljenimi obrati je 7 obratov na tovarniški način (v zadnjem četrtletju 1924 jih je na novo prijavljenih 5), odjavljen pa je bil 1 obrat na tovarniški način (v zadnjem četrtletju lani 3).

Največ prijav beležijo v prvem četrtletju letos: čevljarji 79, šivilje 52, gostilničarji 29, krojači 29, mizarji 25, mlinci 22, mesarji 17, kovači 15, prevozniki 14, kavarne 11, peki 10 itd.

Odjav pa je bilo: gostilničarji 56, čevljarji 81, mesarji 16, mizarji 15, krojači 15, šivilje 13, mlinarji 12 itd.

Nazadovanje beleži gostilničarska obrt, ker je bilo samo 29 prijav, odjav pa 56, torej za 27. Ista je bila slika v zadnjem četrtletju lani, ko je bilo zabeleženih 29 prijav, odjav pa 55, torej nazadovanje 26 obratov.

g Trgovska in obrtniška zbornica v Ljubljani ima v sredo dne 6. maja 1925 ob 9. uri dopoldne v zborniških prostorih redno javno sejo z naslednjim dnevnim redom: 1. Naznanila predsedstva. 2. Predlog na pomnožitev števila članov predsedstvenega odbora. 3. Rekurz proti predpisu zborniške doklade. 4. Poročilo računskih pregledovalcev o zborniških računskih zaključkih za leto 1924. 5. Načrt zakona o neposrednih davkih. 6. Načrt zakona o gospodarskem svetu. 7. Ureditev vprašanja praznikov. 8. Preureditev predpisov za pobiranje nečedne tekme. 9. Predlogi gg. zborniških članov. 10. Tajna seja.

g Poziv vsem delniškim družbam. Izšel je sledeči poziv delniškim družbam v »Službenih novinah«: Vse delniške družbe se pozivljajo, da v roku 15 dni računajoč od dne oglasa (t. j. od 26. aprila) dostavijo ministru za trgovino in industrijo (oddelku za kreditne ustanove in zavarovanja) točne podatke o tem: koliko jim je bilo za 1923 in 1924 predpisano neposrednih davkov in v katerih oblikah, a koliko občinskih in drugih določil. Gornje podatke so dolžne dati vse delniške družbe.

g Sejmsko poročilo iz Maribora. Na svinjski sejmi dne 24. aprila 1925 se je pripeljalo 345 svinj in 2 kozi, 2 kozliča. Cene so bile sledeče: Mladi prašiči od 5—6 tednov stari komad Din 75—105, 7—9 tednov 125—150, 8—4 mesece 225—325, 5—7 mesecev 450 do 550, 8—10 mesecev 720—850, 1 leto 1000 do 1200, 1 kg žive teže 13—14, 1 kg mrtve teže 15—17.50. Prodalo se je 216 komadov.

g Sejmsko poročilo iz Ptuj. Sejem dne 21. aprila 1925. Prignali so 115 krav, prodali 31 po Din 4—6; 75 telic, prodali 7 po 5.75 do 8.50; 43 volov, prodali 18 po 9—7; 3 bike, prodali —, 14 juncev, prodali 1 po 7; 8 konj, prodali —; 10 kobil, prodali 1; 9 žrebet, prodali 3. — Sejem dne 23. aprila 1925. 171 krav, prodali 89 po 4—7; 124 telic, prodali 32 po 5—8.75, 2 teleti, prodali po 10—12.50; 2 ovci, prodali po 200; 3 koze, prodali 1 po 175; 146 volov, prodali 23 po 7—11; 43 juncev, prodali 4 po 7—8; 13 bikov, prodali 5 po 6—8; 127 konj, prodali 12; 141 kobil, prodali 14; 27 žrebet, prodali 14. — Svinjski sejmi dne 22. aprila 1925. Pripeljali so 73 komadov, prodanih je bilo 46 po Din 10—15.

g Hmelj. Kakor poročajo češki listi, je bila v Zatu protikli teden prodana majhna količina hmelja; tedenski obrat je znašal komaj 50 q. Razpoloženje je mirno, cena ponekod pada. Danes se plačuje lanski pridelek po 3600 do 3750 Kč za 50 kg. Znamenja napovedujejo padajočo tendenco. — Zalec, dne 25. aprila. Danes so hmeljeve cene 50 do 60 Din za kg. V primeri z lanskimi cenami je hmelj danes silno poceni. Kljub temu je splošno opaziti, da je letošnje pomlad površina hmeljnikov večja od lanske. Dasi nagaja dež, vendar je prvo delo v hmeljnikih dovršeno in koli zasajeni.

g Nemška zunanja trgovina. V mesecu marcu letos je uvozila Nemčija blaga za 1110 milijonov zlatih mark, izvozila pa 711 milijonov. Uvoz je napram februarju padel, izvoz pa narasel za 70 milijonov zlatih mark. — V prvem tromesečju leta je dosegel uvoz 3604 milijone zlatih mark, izvoz pa 2040 milijonov.

g Zvišanje železniških tarif za osebni promet v Nemčiji. Berlinski listi poročajo, da se s 1. majem t. l. zvišajo tarife za osebni promet na nemških železnicah za 10 odstotkov. Vzrok za to povišanje leži v deficitu nemških državnih železnic.

g Porast angleškega funta. Odkar je fin. minister Vel. Britanije napovedal uvedbo zlate valute, je angleški funt sterling v stalnem porastu in je dosegel na newyorški borzi 4.83 (dolarja za 1 funt).

g Češkoslovaška zunanja trgovina v mesecu marcu 1925. O izvozu iz Češkoslovaške v marcu letos smo že poročali. Uvoz pa je znašal v mesecu marcu t. l. 1453 milijonov češkoslovaških kron, tako da izkazuje češkoslovaška zunanja trgovina v marcu aktivnost v iznosu 252 milijonov Kč. — V prvih treh mesecih t. l. je dosegel uvoz 3179, izvoz pa 3396 milijonov Kč, tako da je aktivnost 217 milijonov Kč. — Iz Jugoslavije je Češkoslovaška uvozila blaga v marcu za 33 milijonov K., kar pomeni 2.3 odstotka celokupnega češkoslovaškega uvoza napram 2.1 odstotka v marcu 1924.

g Švicarska zunanja trgovina. V prvih treh mesecih t. l. je znašal uvoz v Švico 643 milijonov napram 588 milijonom v istem razdobju lanskega leta. Povečanje uvoza je povzročil večji uvoz francoskih industrijskih izdelkov. Izvoz v prvem tromesečju letos je bil 502 milijona frankov, medtem ko je znašal v prvih treh mesecih lani 497 milijonov frankov.

Borze.

	30. aprila 1925.
DENAR.	
Zagreb.	Berlin 14.65—14.80 (14.6225—14.7725), Italija 2.5265—2.5565 (2.5267—2.5567), London 298.85—301.85 (298.40—

301.40), Newyork 61.41—62.41 (61.38—62.38), Pariz 3.2150—3.2650 (3.2225—3.2750), Praga 1.8240—1.8540 (1.8250—1.8550), Dunaj 8.6250—8.8250 (8.78—8.83), Curih 11.95—12.05 (11.95—12.05).

Curih. Belgrad 8.85 (8.8750), Budimpešta 0.007225 (8.8750), Berlin 1.2280 (1.2290), Italija 21.15 (21.17), London 25.00 (24.98), Newyork 516 (516.20), Pariz 26.75 (27.05), Praga 15.30 (15.30), Dunaj 72.40 (72.70), Bukarešt 2.33 (2.30), Sofija 3.7750 (3.7750).

Dunaj. Devize: Belgrad 11.4525, Kodanjski 139.70, London 34.38, Milan 29.06, Newyork 709.35, Pariz 37.04, Varšava 136.65. — Valute: dolarji 706.10, francoski frank 36.85, lira 29, dinar 11.44, češkoslovaška krona 20.98.

Praga. Devize: Lira 138.375, Zagreb 54.65, Pariz 176.75, London 163.925, Newyork 33.75.

VREDNOSTNI PAPIRJI.

Ljubljana. 7% invest. pos. 62—63, Vojna škoda 161.50—162.50, Celjska pos. 210—212, Ljubljanska kreditna 217 den., Merkantilna banka 110 (zaklj.), Praštediona 795—800, Kreditni zavod 190—200, Strojne tovarne 134 (blago), Trbovlje 380—390, Vevče 112—120, Stavbna družba 265—280.

Zagreb. Hrvatska eskomptna 105, Hrvat. slav. zem. hip. 59.50, Jugoslavenska 97—98, Ljubljanska kreditna 230, Praštediona 800, Slavenska 70, Eksploatacija drva 40—42, Sečera 595, Našice 45—50, Guttmann 340—370, Slavonija 54—55, Trboveljska 380—38750, Vevče 110, 7% invest. posojilo 62—63, Vojna odškodnina 162.

Dunaj. Efekti: Živnostenska banka 830, Alpine 376, Greinitz 139, Kranjska industrijska družba 420, Trboveljska družba 453, Leykam 131, Slavonija 60.

BLAGO.

Ljubljana. Les: Hrastovi hlodi, prvovrstni, od 30 cm prem. napr., brez grč, fko nakl. post. 22 vag. 650—650 (zaklj. 650), hrastovi frizi od 4 do 8 m, od 25 do 60 cm, I. in II. vrsta fko meja 1380 (den.), remeljni 48—96, 59—96, 76—76 mm, 4, 5, 6 m dolž., monte fko nakl. post. 625 (blago), bukova drva 1 m dolž. suha, fko meja 25 (denar). — Žito in poljski pridelki: Pšenica Rosafé, rinfusa, par. Ljubljana 460 (blago), pšenica Manitoba št. 4, rinfusa, par. Ljubljana 465 (blago), pšenica avstralska, juta vreče, par. Ljubljana 465 (blago), otrobi pšenični, drob., par. Ljubljana 190 (blago), koruza promptna, par. Ljubljana 210—220 (blago), oves makedonski, orig., par. Ljubljana 330 (denar), fižol ribničan, fko Ljubljana 275 (denar).

Novi Sad. Koruza 177—185, srbska za maj-junij 200, za junij-julij 207.50. Ostalo brez kupčije. Položaj neizpremenjen.

Cerkveni vestnik

e Duhovni pastir, list za homiletiko in katehetiko, bo začel izhajati z novim cerkvenim letom. — Za uredništvo: Dr. C. Potočnik.

Naznanila.

Strokevna zveza javnih nameščencev vabi svoje člane na sestanek drevi ob osmih v kleti konzumnega društva, Kongresni trg 2. Pridite gotovo!

Zabavni večer s petjem, godbo in drugimi točkami priredi pevski odsek »Grafika« v soboto, dne 9. maja v dvorani »Kazine«. Vse zabave, smehe in šaleželjno občinstvo se vabi na ta večer mičnosti in šegavosti, na

katerem bosta mladi grafični pevski zbor in orkester zabavala mlado in staro. — Začetek ob 8 zvečer. — Vstopnina Din 10. — Ves dobiček gre v korist pevskega oddelka »Grafike«.

Gasilnemu društvu Šmarje-Sap je ministrstvo snobračaja z dne 28. 4. 1925, št. 11.220, dovolilo za udeležence proslave dne 8. maja polovično vožnjo.

Društvo »Soča« priredi v soboto 2. maja t. l. ob 20. uri v Narodnem domu veselico z bogatim sporedom.

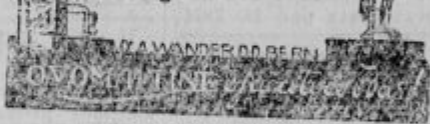
— Občni zbor podružnice Jugoslovanske Matice v Kranju bo v soboto 9. maja ob pol 8 zvečer, oziroma, ako bi takrat občni zbor ne bil sklepečen, eno uro kasneje, v gostilni »Pri Peterčku« v Kranju z običajnim dnevnim redom.

Delovna moč!

je več vredna kot kapital. Toda ali se brigate bolj, da ohranite delovno moč, kot pa za denar? Da se ohranijo živi zdravi in delovna sposobnost neomajana, često ne zadostuje običajna hrana zlasti pri močnih in sposobnih ljudeh. Višek, ki ga rabite, Vam nudi skodelica »Ovomaltine« pri zajutruku.

Dobiva se povsod v škatljicah po

100 gr za Din 18-50
250 gr za Din 36-25
500 gr za Din 63-25

Orlovski vestnik.

Majniška proslava na Smarni gori. V nedeljo, dne 3. maja priredi šentviška orlovska srenja običajno majniško celodnevno prireditev s pestrim sporedom: Dopoldne sprejem gostov na kolodvoru v Vižmarjih ter na Smarni gori služba božja in tabor, popoldne javna telovadba in koncert s šaljivo pošto, srečolovom itd. v Tacnu. Sodeluje jeseniška godba. Dovoljena je polovična vozna tarifa na železnici in sicer tako, da je vožnja nazaj zastoj, kdor se izkaže z voznim listkom od začetne postaje do Vižmarjev ter z izletno izkaznico, ki jo dobi pri telovadišču. — Bog živiti!

Turistika in sport.

Amerikanski rekord v statetnem teknu. Iz Washingtona poročajo, da je bil na Georgetown-univerzi dosežen nov rekord v statetnem teknu in sicer dve milj v 7 minutah in 42 sekundah.

Izpred sodišča.

Prvi april v Šiški. — Za prvi april so bili Šiškarji, ki so po veliki večini še spali, prav brezobzirno iznenadeni. Okoli tri četrt na eno ure se je namreč oglašil šišenski zvon in je začel biti »plat zvona«, vmes pa se je začelo trobentanje z rogom. Prebivalci so prestrašeni skakali iz postelj, odpirali okna in hiteli na cesto gledat, kje gori. Tam so ugotovili, da so jih paglavci pošteni prestrašili za prvi april. Da bi bili takrat Šiškarji zalotili te paglavce, bi se jim gotovo ne godilo dobro. Osumljeni so bili Branko Boltavzar, M. Makorati in pa Ferd. Klančnik in sicer na podlagi policijskih prijav, ki so vsebovale v bistvu tole: Prvi stražnik: Čul sem trobiti rog in »plat zvona«. Takoj sem poklical stražnika Lupinca in tekla sva proti cerkvi. Nisva pa videla nikogar. Drugo jutro pa sva našla vrv, ki je bila napeljena iz zvonika skozi lino, ki drži proti Vodnikovu cesti, nasproti hiše, v kateri stanuje osumljeni Boltavzar. Vrv je visela iz zvonika

Ljubezen in zlato.

Angleški spisal Jack London, prevel J. M.

Ona je živela v najboljšem slučaju navadno, enakomerno, pusto življenje. Legla je in spala in delala, to je bilo precej vse. V duhu je pregledala svoje pušavniško bivanje: šest dni, ki jih je preživela v pisarni in na potu med domom in pisarno, ure, ki si jih je ukradla pred spanjem za petje in glasovir, za pranje, šivanje in krpanje, pa urejevanje svojih bornih računov; dva večera na teden za družabne zabave, ki si jih je privoščila; ostale ukradene ure in sobotne popoldneve, ki jih je prebila pri svojem bratu v bolnici, pa sedmi dan, nedelja, njen dan tolažbe na Mabi med prijaznimi gricli. Ampak samotna je bila ta ježa posamič. Od njenih znanj ni jezdila nobena. Sicer je svoj čas pregovarila nekaj deklet z vseučilišča, da so poskusile, toda čez eno, dve nedelji na najetih ključetih so izgubile vsako zanimanje. Sicer si je Madelina kupila lastnega konja in odšla v južno Kalifornijo. Čez dolga leta se človek naveliča večno jezditi sam samcat.

In tak dečko je bil, ta veliki orjak in milijonar, ki se ga je bala polovica bogatašev iz San Franciscu. Tak dečko! Na to plat njegove narave doslej še ni bila mislila.

»Kako se ljudeje poroče?« je dejal. »Ej, številka ena: ljudeje se; številka dve: so drug drugemu všeč; številka tri: se poznajo; številka štiri, se poroče ali pa tudi ne, kakor so si ravno všeč drug drugemu potem, ko so se spoznali. Ampak kako za vruga moreva midva imeti priliko doznati,

ali sva drug drugemu všeč, to presega mojo pamet, razen ako si sama ne ustvariva te prilike. Prišel bi vas obiskat, a vem, da imate najeto sobo ali ste na stanovanju, in to ne gre.«

Razpoloženje Dede se je nenadoma izpremenilo in položaj se ji je videl smešno aboten. Začutila je neko poželenje, da bi se smejala, ne ježno, ne histerično, ampak radostno. Tako šaljivo je bilo vse. Ona, stenografka, on sloviti, mogočni hazardni milijonar, vmes pa vrata, čez koja se je vsipalo njegovo dokazovanje, kako se ljudje seznanijo in poroče. Položaj je bil tudi nemogoč. Teh skrivših sestankov je moralo biti konec. Nobenega sestanka več ne sme biti. In ako bi on po onemogočenju teh sestankov skušal zasnovati bi v pisarni, bi morala izgubiti jako dobro službo, in potem bi bilo cele epizode konec. Razmišljati o tem ni bilo prijetno. Spoznala je, da moški svet, zlasti po mestih, ni bil posebno prijeten. Ona si ni dolga leta služila kruha, ne da bi pri tem izgubila mnogo iluzij.

»Ne bova se plazila ali skrivala tod okoli,« je pojasnjeval Daylight. »Jezdila bova tako očito, kakor vam je všeč, in ako naju kdo vidi, no, naj nas pa vidi. Ako govorijo — no, dokler imava vest čisto, ni treba biti v skrbeh. Izpogovorite besedico in Bob bo nosil na svojem hrbtu najsrečnejšega človeka.«

Ona pa je zmajala z glavo, nategnila vajeti svoje kobile, ki je že nepotrepljivo čakala, da odide domov, in je pomenljivo pogledala sence, ki so se vedno bolj dalsale.

»Pozno postaja, res,« je hitel Daylight, »midva pa se še niava pogodila. Samo še eno nedeljo, na vsak način — to ni

velika prošnja — da se pogodiva.«

»Ves dan sva bila skupaj,« je odvrnila.

»A sva prepozno pričela govoriti o stvari. Prihodnjic vzameva stvar prej v roke. Lahko vam povem, da je to velik, resen predlog od mene. Obljubite mi, prihodnjo nedeljo?«

»Ali so možje kdaj pošteni?« je vprašala. »Sami dobro veste, da menite s prihodnjo nedeljo še več nedelj.«

»Naj jih bo torej več,« je vzkliknil vnemarno, dočim si je ona mislila, da ga še nikdar ni videla zalšega. »Izpregovorite. Samo recite. Prihodnjo nedeljo pri kamnolomu...«

Zbrala je vajeti v roki, da bi odšla.

»Lahko noč,« je rekla, »in —«

»Da,« je zašepetal z glasom, v katerem je tlela iskrica ukaznosti.

»Da,« je rekla s tihim, pa razločnim glasom.

V istem hipu je pognala kobilu v zmeden dir in odjezdila po cesti, ne da bi se okrenila, željna, da premotriva svoja čuvstva. Dasi je sama pri sebi sklenila reči ne — in do zadnjega trenutka je bila odločena, da odkloni — so njene ustnice vkljub temu rekle da. Ali vsaj videlo se je, kakor da so ustnice izpregovorile. Ona ni imela namena pristati. A pokaž je potem privolila? Prvo njeno iznenadenje in osuplost spričo tako popolnoma nepremišljenega dejanja se je umaknila prepadlosti, ko je razmišljala o posledicah. Vedela je, da Burning Daylight ni bil možak, ki se je moglo šaliti z njim, da je bil pod svojo preprostostjo in otroškim vedenjem bistveno mogočno moško bitje in da se je s tem zaoblubila bodočnosti neizogibne sile in

viharja. In iznova se je izpraševala, zakaj je rekla da ravno v onem trenutku, ko je bila najmanj namenjena.

Petnajsto poglavje.

Življenje v pisarni je potekalo precej tako kakor vedno. Nikdar nista niti z besedo niti s pogledom priznala, da bi bil položaj kakorkoli različen od onega, kakor je bil dotlej. Vsako nedeljo sta uredila vse za prihodnjo nedeljo, v pisarni pa se stvar nikdar ni vjemala v misel. Daylight je bil izbireno viteški v tem pogledu. Ni je hotel izgubiti iz pisarne. Pogled nanjo pri njenem delu mu je bil nikoli zmanjšano vžikčenje. Vendar tega ni zlorabljal s podaljšanim narekovanjem ali posebnim delom, ki bi jo mu dlje časa zadržalo pred očmi. Ampak nad vsem tem sebičnim vedenjem je bila njegova ljubezen za pošteno ravnanje. Zoprno mu je bilo, da bi izkoriščal slučajne prednosti položaja.

Na drugi strani ne bi mogel ravnati modrejše tudi ako bi bil najbolj pretrkan od spletakarjev. Podobna pticam v svoji ljubezni do osebne svobode, zadnja ženska na svetu, ki bi se dala oplasiti v svojih duševnih razvnetostih, je dostojno cenila natančnost njegovega vedenja. V tem je ravnala zavestno, a globlje kot vsa zavest in nestrpljivi kot najfinejšo tkivo, so bili učinki tega. Povsem nepojmljivo, razen v najskejskih trenutkih, jo je ovijalo tkivo Daylightove osebnosti. Vlakno za vlaknom so se ustanovljale te tajne, nedomišljive vezi. Te so bile, ki bi mogle pojasniti, da je rekla, da, ko je hotela reči ne. Ali ni bilo mogoče, da bi na tak način v kakem bolj kritičnem, bolj važnem prihodnjem trenutku zopet brez namena rekla da?

preko nekega drevesa in je bila tako dolga, da je segala do Boltavzarjevega stanovanja. Drugi stražnik pa je povedal, da je udarilo še parkrat »plat zvonca«, ko je bil on že pod stolpom, kar znači, da je zvonil eden z vrhove. Do tičnik pa bi sedel lahko tudi v kostanju. Daje je bilo zaslišanih še okrog 13 prič, ki so bili večinoma ožji sorodniki obtožencev. Do tičnik, na čegar izjavo je bila napravljena ovadba pri policiji, je izjavil pri obravnavi,

da je res povedal stražniku, da bi prišla v postev Boltavzar in Makorati, ker sta bila ti- sto noč na cesti in sta bila nekaj časa tudi v družbi akademikov. Tudi je slišal, da je ali med ali tik po zvonjenju zaropotalo okno v pritličju Boltavzarjeve hiše, kjer stanuje pri- ča v prvem nadstropju in se je čul kot bi le- zel kdo skozi okno. Obtoženi so se zagovarjali, da so bili v kritičnem času, ko je zvonilo in trobilo po Šiški, že doma v postelji, kar so

potrdile tudi številne priče — večinoma mate- re, sestre in ožji prijatelji obtožencev. — Tudi glede gumba, katerega so našli drugo jutro pred Boltavzarjevim oknom in ga spo- znali za njegovega, je potrdila Boltavzarjeva mati, da je izgubil sin ta gumb že par dni preje, ko je snemal zunanje okno. Z ozirom na te ugotovitve prič je razglasil sodnik sod- bo, da se obtoženci oproste v sled pomanjka- nja dokazov.

Poizvedovanja.

Zgubljeno. V četrtek zjutraj je izgubila uboga delavka denarnico z večjo vsoto de- narja, ki ni bil njena last. Kdor ga je našel, se prosi, da bi ga oddal v trgovini Čadež, Ko- lodvorska ulica 35.

Pozabljen je bil na trgu moški dežnik. Kdor ga je našel, je vljudno naprošen, naj ga odda Ivani Stanko, Poljanska c. 69.

Specialna mehanična delavnica za popravo pisalnih, računskih in drugih strojev LUDOVIK BARAGA Ljubljana, Solenburova ulica št. 6/1 Telefon št. 950

Dospel je zopet Pravi holandski Kakao!

V vašem interesu je, da uživate le prvovrsten KAKAO; tedaj zahtevajte povsod pravi holandski KAKAO znamke

GROOTES

Kuharica

ki ima veselje do vsakega dela doma in na polju, želi službo v župnišču. - Naslov v upravi lista pod št. 2831.

Kot sluga

iščem službe v kakšni pisar- ni, tovarni ali podjetju. Na- slov v upravi pod št. 2853.

Francosčino in nemščino poučuje temeljito diplomir. učiteljica. Prijave pod Bou- vard št. 2840 upravi lista.

Kroj. pomočnik

pošten, z dobrim spričeva- lom, išče službe v mestu ali na deželi. - Ponudbe upravi lista pod št. A. B. 2847.

Otroka

do 7. leta, pre- vzame v vzgojo vdova na deželi, katera bi bila otroku glede zdravja in vzgoje kakor lastna mati. - Ponudbe na upravo lista pod »VZGOJITELJICA« št. 2816.

Knjigovodkinja

samostojna, večja slovenske in nem. korespondence, se sprejme takoj v veletrgovino v mesto na Gorenjsko. - Po- nudbe je nasloviti na upravo lista pod Veletrgovina 2784.

Išče se razumen

STROJNI UPRAVLJAČ (Maschineneinsteller)

k avtomatom za les, vijake, kakor tudi samostojen, zelo izurjen orodni ključavničar. Ponudbe na »Tovarno vija- kov«, Tezno pri Mariboru.

SREBRNE KRONE

kupujem. - Ponudbe upravi lista pod št. »KRONA«.

Boljša rodbina treh oseb išče za SPLIT marljivo DEKLE ki zna popolno voditi gospodinjstvo in je posebno izveščana v kuhinji. - Pojasnila daje oglasni zavod J. KAČ. — SPLIT. 2833

GRADBENI ODBOR NA LAVERCI raz- pisuje

zidarska in težaška dela

za zgradbo osnovne šole in gasilnega doma na Laverci. Načrt in stroškovnik je interesentom na vpogled ozir. se dobe pri načelniku odbora gosp. Ivanu Ogrinu, vel. trg. in pos. na Laverci pri Ljubljani, kjer se tudi dobe nadaljnja po- jasnila in vlagajo ponudbe do 16. maja ob 12 popoldne.

PRIPRAVLJALNI ODBOR za zgradbo šole na Laverci pri Ljubljani.

Platnene čevlje

ZA DAME dobite pri tvrdki M. TREBAR — Ljubljana

Sv. Petra cesta št. 6 — po sledečih cenah:

Beli, platneni, na 1 špango, z leseno peto . . . 120 Din
Beli, platneni, na 2 špangi, z leseno peto . . . 120 Din
Beli, platneni, na trake, z leseno peto . . . 120 Din
Sivi, platneni, na 1 špango, z leseno peto . . . 120 Din
Sivi, platneni, na 1 špango, z usnjeno peto . . . 120 Din
Sivi, platneni, na trake, z usnjeno peto . . . 120 Din

POSILJA SE TUDI PO POŠTNEM POVZETJU!

Več spalnic

in dve JEDILNICI iz trdega lesa, lepo politr., napro- daj v Škofji ulici 13, dvorišče.

V prav dobrem teku, blizu rudnika, se radi rod- binskih razmer da v najem ali tudi prodaja PEKARIJA in TRGOVINA z mešanim blagom, kot tudi točenje vina čez ulico. — Ponudbe pod št. »I. R. št. 2849« na upravnishvo »Slovenca«.

Kupim hišo.

Ponudbe na upravo lista pod »Ljubljana ali predmestje«.

CISTO SVINJSKO domačo mast

v lastni toplotnici toplotno, imam stalno v zalogi. Naj- niže dnevne cene. — Cenj. naročila na trdiko J. POPOVIČ — Ljubljana.

Pletene sandale

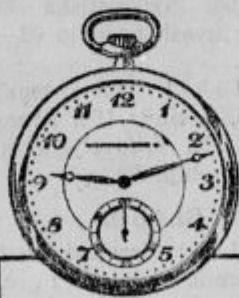
35/45 Din 130.—, moške ka- kor ženske BOKS čevlje Din 185.—, ženske nizke čevlje Din 120.—, bele otročje čev- veljke 19/25 Din 20.— pro- daja, dokler traja zaloga — »Konfekcija«, Ljubljana VII.

Več dobro ohranjene obleke za dečke od 12—17 let na- prodaj. Naslov pri upravi »Slovenca« pod št. 2862.

KUPI SE POHIŠTVO

za pisarno (večje ameriško omaro, stole, event. vso gar- nituro, preproge etc.). - Po- drobne ponudbe na upravo lista pod št. »I. B.« 2798

Večja, popolnoma renovirana HIŠA na prometnem kra- ju Ljubljane, obsto- ječa iz mnogih stanovanj, večjih trgovskih lokalov in z veliko, takoj prosto restav- racijo, za 850.000 Din na- prodaj. - Več se poizve v upravi lista pod št. 2855.

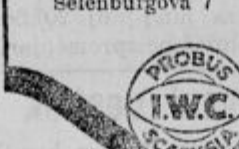
INTERNATIONAL WATCH CO

CHRONOMÈTRES ET MONTRES DE PRÉCISION RENOMMÉS PAR LEUR HAUTE PRÉCISION BIENFAITURE ÉLÉGANCE

Schaffhausen-va svetovna znamka

Dobi se pri F. Cuden, Ljubljana

Prešernova 1 Selenburova 7

Damske slavnike

kakor tudi preoblikovanje zadnje novosti, si oskrbite pri Alojziju ŠKRABAR, DOMZALE.

Mes. cene znižane

na stojniki JAKOB OTRIN, Šolski drevored - Ljubljana. Goveje meso po 12 Din.

Kroj. šival. stroj

dobro ohranjen, prodam. - ANGELA HOJKAR, Podgo- ra 12 - St. Vid n. Ljubljano.

Našim rodbinam

priporočamo našo pravo domačo KOLINSKO ci- korijo. Izvrsten pridelek za kavo.

Zastopnik

za dobro uvedeno razpošiljalno za krojače po povzetju se išče za takoj. Samo oni, koji dela za krojače, in sicer v mestu in vsej okolici, naj se oglasi. Možnost zaslužka je zagotovljena z izredno nizkimi cenami blaga v vsakem pogledu. — Ponudbe pod št. Zastopnik II - 262« na INTER- REKLAM D. D. ZAGREB — Strossmayerova 6.

Do 3. maja 1925 prodajamo

Creme de chine dosedanja cena Din 125.— za 99 dinarjev
Creme maroquine dosedanja cena Din 175.— za 129 dinarjev
Creme georgette dosedanja cena Din 180.— za 135 dinarjev
N. Kenda, Ljubljana, Mestni trg 17

Na zahtevo

Vam stavimo brezplačno proračun za črtanje in vezavo poslovnih knjig po navodilu.

Knjigovoznica K.T.D. v Ljubljani Kopitarjeva ulica 6. II.

Sorodnikom, znancom in prijateljem naznanjamo tužno vest, da je naš preljubljeni soprog, oziroma oče in stric, gospod

Jernej Glavič

trgovec in posestnik

danes ob pol 10. popoldne po dolgotrajni in mučni bolezni, pre- viđen s sv. zakramenti, v 48. letu mirno v Gospodu zaspal. Pogreb predražega pokojnika bo v soboto dne 2. maja ob 4. pop. iz hiše žalosti, Celovška cesta 85, na pokopališče v Dravljje.

Spodajja Šiška, dne 30. aprila 1925. JERICA GLAVIČ roj. PAVLIČ, soproga. — ALBIN, STANKO, EDI, HINKO in VINKO, sinovi.

Hrastove plohe

obžajmane, 1 vagon, 1000 Din za m², lepo blago, takoj proda JOŠKO ŽALOŽNIK, Zibika, p. Pristava. 2846

Več hrastovih in orehovih spalnih oprav in PISALNIH MIZ poceni naprodati pri mizarju JOS. KURNIK, Zg. Šiška. 2860

WEITZEL Ingenieur Gesellschaft, Kommandit. dr.

Oddelek I. **CENTIVE** tehničnih naprav industrijskih podjetij in poslopij vseh vrst in za vse namene.

Oddelek II. **STROKOVNA MNENJA** in interesno zastopstvo vseh vrst, za vse namene, zaupne izjave in ustanovitve.

Oddelek III. **STROJI** Sodelovanjem naših oddelkov I. in II. naj- boljše zveze! Zato dobave vseh strojev in naprav. — Prezidave. — Načrti. — Stav- beno vodstvo.

Radebeul-Dresden (Deutschland).

Kamgarn in štof

za moške obleke

velika izbira in nizke cene

R. Miklauc, Pri Škofju, Ljubljana

CANADIAN PACIFIC

Kanado in Zjedinjene države

NAJNOVEJŠIMI EKSPRES PAROBRODI

3 krat na teden

iz Cherbouga - Antwerpna - Hamburga - Liverpoola.

Vsa mogoča pojasnila glede potovanja prevoznih cen kakor tudi vse najtočnejše podatke za naselitev izvršnih poljedelcev na farmah v Kanadi daje brezplačno

CANADIAN PACIFIC

LJUBLJANA, Jos. Zidar, Dunajska 31 ZAGREB, Petrinjska ulica 40

Klobuke, dežne plašče, perilo, čevlje, dežnike, čepice, sandale itd. itd. nudi najugodnejše

JAKOB LAH

Maribor, Glavni trg št. 2

ES-KA JOGO TORPEDO BIANCHI KOLES

15.000 kilometrov jamstva

PIRELLI auto pneumatika za osebne in tovarniške automobile
MICHELIN pneumatika za automobile in kolesa

J. GOREC, LJUBLJANA, Palača Ljublj. kred. banke

EXCELLA najboljši signalni stroji